

Přílohy

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru s Johanou (textová příloha)	2
Příloha č. 2: Přepis rozhovoru se Sebastianem (textová příloha).....	13
Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Marianou (textová příloha)	22
Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s Evou (textová příloha)	34
Příloha č. 5: Přepis rozhovoru s Davidem (textová příloha)	45
Příloha č. 6: Přepis rozhovoru s Vítkem (textová příloha).....	59
Příloha č. 7: Přepis rozhovoru s Mikulášem (textová příloha).....	67
Příloha č. 8: Kresba starého člověka od Johany (obrázek)	78
Příloha č. 9: Kresba starého člověka od Sebastiana (obrázek).....	79
Příloha č. 10: Kresba starého člověka od Mariany (obrázek)	80
Příloha č. 11: Kresba starého člověka od Evy (obrázek)	81
Příloha č. 12: Kresba starého člověka od Davida (obrázek)	82
Příloha č. 13: Kresba starého člověka od Víta (obrázek).....	83
Příloha č. 14: Kresba starého člověka od Mikuláše (obrázek).....	84
Příloha č. 15: Vzor informovaného souhlasu (textová příloha)	85

Příloha č. 1: Přepis rozhovoru s Johanou (textová příloha)

(popis obrázku)

Řekla bys mi, co je na tom obrázku to hlavní, podle čeho poznáme, že je ten člověk starý?

Že má vrásky a málo vlasů. A mají je takový šedivý. A taky hůl.

A co to má na sobě za oblečení?

Má na sobě džíny a tričko s krátkým rukávem.

A liší se nějak to oblečení, co nosí mladý lidi a co starý?

Ne, nosí stejný.

A co ta lavička vedle něj?

No, ta tam je, protože starý lidi si hodně chtějí sedat.

A můžu si ten obrázek nechat?

Jo, můžeš.

(první blok otázek)

Johano a napadlo by tě ještě něco jinýho.... Necháme to tady takhle, abys pořád přemýšlela nad tím, jak si tedy toho starýho člověka představuješ. A napadlo by tě ještě něco jinýho, jak poznáme starýho člověka? Něco krom toho, co jsi tady namalovala.

Že je takovej ohrblej.

Aha, ohrblej je. A ještě něco dalšího?

Eee, že je hodně pomalej.

A když se nebudeme zaměřovat jen na tyhle vlastnosti, jak vypadá, ale třeba i jaký je, co rád dělá, je hodný, zlý, na co je šikovný...

Dědecci jsou jako spíš hodní a jsou... a rádi koukají na televizi.

A babičky?

Ty spíš chodí jako někam na výlety. A mají hodně zvířata starý lidi.

A od kolika let je podle tebe starý člověk starý? V kolika letech přejde do toho stáří?

Sedmdesáti?

A co tak podle tebe dělá starý člověk celý den? Kde bydlí, kde žije? Popiš mi je jeho program přes celý den?

Někde v chalupě asi bydlí... A co dělá přes den? No, chodí asi na různé procházky, kouká na televizi....

A žije v chalupě...

No, někde na krajíčku lesa.

A znáš ty nějaké staré lidi?

Jo, máme jednoho starého souseda.

A jak často ho vídáš? Každý den ho potkáváš?

No, jako asi tak každý týden.

A jako že se s ním i scházíte, povídáte si? Nebo ho třeba jen potkáváš na schodech?

Noo, když se potkáme, tak si povídáme.

A ještě nějakí staří lidé by tě napadli, které znáš?

Babičku, dědu... Já mám 3 babičky. Jedna už je fakt stará, je jí už 80 něco.

A ty ostatní babičky jsou ale taky starý?

Joo, ale ne tolik.

A s těmi se vídáš jak často?

No, s tou jednou se vídám jako hodně. A s tou druhou... ta zrovna dneska v 6 přijede, tady má věci, ale ta má nějaký doučování. No, tak ta má hodně práce, tak s tou se tolik nevidáme.

A když se s tou jednou vídáš hodně, tak co to znamená? Každý týden nebo každý měsíc?

No, někdy každý týden a někdy ne.

A s kým si myslíš, že ti staří lidé tráví nejvíc času?

Se svýma zvířatama.

A kdybychom se zaměřili víc na lidi, tráví ho víc s mladými nebo se starými lidmi.

Se starými.

A tráví čas někdy i sami?

Joo. Hodně.

A myslíš, že se někdy stane, že tráví čas i s mladými lidmi?

Jo.

A s kým třeba?

Třeba s jejich vnučkama nebo dcerama.

A proč bys řekla, že s nimi chtějí ti mladí lidé trávit čas, proč si s nimi chtějí povídat?

Protože to je jejich rodina.

A ještě něco dalšího?

Dají jim lásku?

A myslíš, že se v něčem liší staří od mladých?

Že ty starý mají vrásky a (*mladí*) nejsou tak ohrblý.

A jak si představíš mladého člověka? Podle čeho poznám, že je mladý?

Nemá vrásky a má jako hodně dlouhý vlasy. A má takový jako hodně moderní oblečení.

Aha. A když se zamyslíš nad těmi vlastnostmi – jaký je... Je tam nějaký rozdíl?

No ty nějaký mladý lidi jsou zlý. A taky nějaký starý, nějaký páni. Ty jsou taky zlý. Ale babičky moc nebývají jako zlý.

A jsou teda ti starý lidi častěji zlejší nebo mladí nebo jak to je?

To ne, to spíš ty mladý jsou víc zlí než ty starý.

A myslíš, že má starý člověk stejně možností, jako mladý člověk? Může dělat cokoliv, co mladý?

No, to ne.

Proč ne a co ne?

Třeba nemůže jezdit na kole.

Aha a proč?

No, protože by mohl, že by na to neměl sílu.

Aha. A myslíš, že i přesto, že tohle nemůže dělat, že nemá sílu na nějaké věci, že i tak je spokojený v životě a šťastný nebo není?

Je.

A proč?

Protože má rodinu, nic mu neschází.

A myslíš, že to mají staří lidé v něčem jednodušší než mladší lidé?

No, no v ničem to nemaj lehčí.

V ničem?

No, třeba že můžou jezdit na tom kole...

Ti starší lidi?

Ne.

Ti starší lidi v čem to mají jednodušší, víc...

Jo. Nemusí tolik pracovat, jsou v důchodu.

A víš, kde berou penízky, z čeho žijou?

No, oni jim dávaj penízky.

Kdo?

Ten důchod.

Aha. A kdybych se naopak zeptala, v čem to maj starší lidi těžší?

V čem to mají lehčí mladý lidi?

Ano.

Ty to maj lehčí v tom, jako že si můžou dělat víc věcí než ty staří.

A jaké třeba?

No, můžou jezdit na kole, můžou si jít zaběhat.

Dobře. A dokázala by sis sama sebe představit, že seš stará? Představ si sama sebe, že seš stará, a řekni mi, jaká budeš. Budeš šťastná?

Jo.

A na čem to bude záležet?

No na tom, že mi nic nebude, doufám, scházet.

Aha. A co budeš tedy mít? Co ti nebude scházet?

Byt, jídlo, zvíře...

A myslíš, že budeš šťastnější, než jsou teď staří lidé? Nebo jak to je?

No, to ne. Stejně.

A myslíš, že je podle tebe stejně starých lidí jako mladých lidí? Nebo někoho je víc?

Aaa, asi tak stejně.

A jak se podle tebe chovají mladí lidé k těm starším.

Nějaký zle a nějaký hodně. Ale spíš že se k nim chovají hezky

A jak se naopak chovají staří lidé k těm mladším?

Tak to se hodně chovaj hezky a nějaký zle. Ale spíš se chovaj – ty babičky se chovaj hezky a ty kluci, to moc ne.

Tak to jsme prošli, jak si představuješ starého člověka, necháme si tady ten obrázek, at' to pořád vidíš. A teď se posuneme k tomu, jaká média používáš.

(druhý blok otázek)

(vysvětlení, co jsou to média, vysvětlení instrukcí s kartičkami)

Tak, já ti tady ukážu, jaké tady mám kartičky s různými médii a ty mi to seřadiš, jak často na to koukáš, používáš to a jestli vůbec. Tak, mám tady sociální sítě. Máš nějakou sociální síť – Facebook, Instagram, TikTok.

Ne.

Nemáš nic. Dobře. Pak tady mám počítačové hry/hry na telefonu. Hraješ něco?

No na mobilu nic nemám, ale na tabletu máme hodně her.

Pak tady mám televizi. Koukáš někdy na televizi?

Jo.

Filmy a pohádky.

Jo.

Knížky a časopisy – čteš?

Jo.

Posloucháš někdy rádio?

Jo, někdy jo.

A pak tady mám něco dalšího na telefonu a na počítači, a tím myslím, jestli někdy koukáš třeba na YouTube, hledáš si něco do školy na počítači...

No, spíš já mám takovou aplikaci, která se jmenuje Pejsek a tam jsou různé pohádky.

A mohla bys mi tedy seřadit ty kartičku od toho, co děláš nejčastěji až po to, co děláš nejméně.

Seřazení kartiček s médii:

1. Knížky
2. Rádio
3. Televize
4. Pohádky
5. Hry
6. Něco dalšího na telefonu

A co třeba čteš za knížku?

Já mám takovou knížku Šťastný hrošík. To čtu každý den.

Před spaním?

Jo, i přes den. Třeba ve škole, když se nudím.

A co posloucháš třeba v rádiu?

No, já mám takovou aplikaci. Ale nemůžu si vzpomenout, jak se to jmenuje.

Aha. A tam posloucháš nějaké pohádky? Nebo i písničky?

Písničky a někdy i pohádky se tam dají poslouchat. Joo, Spotify se to jmenuje.

A na co koukáš v televizi?

My máme Netflix, tak třeba na Dívka a moře,...

Takže taky na nějaké filmy a pohádky?

Jo.

A koukáš někdy s mamkou nebo tatškou na zprávy?

Jo, to mě taky docela baví.

A hry na telefonu nebo na tabletu máš jaké?

No takové, že se tam staráš o zvířátka.

A pak jsi říkala, že si něco vyhledáváš na tom tabletu? Něco třeba do školy?

No, já tam mám tu aplikaci ten Pejsek.

Dobře. A mě by teď zajímalo, jestli by sis vzpomněla, když jsme si tady ukázaly, jak si představuješ toho starýho člověka, jestli jsi ho viděla kdekoliv v těch médiích, na která koukáš.

Na televizi.

A kde přímo?

Ve zprávách.

Aha a jak ho tam ukazovali? Nebo jak tam o něm mluvili? Na co si vzpomeneš.

No, prostě šel jenom po ulici.

Aha. A co to bylo za téma, o čem tam povídali, když ho tam ukazovali?

O Ukrajině.

A mluvili tam přímo o tom člověku samotném, nebo...

O tom, co se tam děje.

Aha. A ještě někde jinde?

V knížce.

A tam o něm povídali co?

Noo, že tam hodně má rád zvířata. Třeba v té mojí knížce je strejda a ten je taky docela starej.

Aha. A díky tomu jsi zjistila, že mají starý lidi rádi zvířata?

Noo, to ne. Ale hodně starý lidi je mají, aby měli nějakou společnost, když jsou sami.

A stejně to je teda i v té knížce.

Jo. Ne! Ono to je tak, že on různě jezdí do světa a vždycky přiveze nějaký zvíře, který je třeba nemocný.

Aha a stárá se o něj...

No, on tam má jako takovou holčičku, která tam žije a on jí vždycky přiveze nějaký to zvíře.

A oni mají takovou zoo.

Aha. A ta holčička je jeho vnučka? Nebo co to je?

Vnučka.

A když takhle vidíš třeba v té televizi, když tam mluví o těch starých lidech, je to tam podle skutečnost v té televizi?

Jo.

A kdyby třeba sis myslela něco o těch starých lidech, třeba že neumí jezdit na tom kole, a v televizi by je pak ukázali jinak, mluvili by tam o nich tak, že to dokážou. Změnilo by to ten tvůj názor? Věřila bys jim a začala by sis to teda taky myslet?

Asi jo.

A kdyby pak přišla mamka a řekla by ti, že to není pravda, co tam o nich říkali? Komu bys pak věřila víc?

Mamce.

A jak je to v té knížce? Tam to je podle skutečnosti?

Hmm, ne. V nějakých jo a v nějakých ne. Ale spíš ne.

Takže kdyby tam něco říkali o těch starých lidech, něco jiného, než co si o nich myslíš, tak bys jim nevěřila?

Ne.

A ještě někde jsi je viděla? Třeba v pohádce nebo ve filmu?

Jo, asi jo. Já Padouch.

A tam byl kdo?

Tam byl takovej padouch starej.

A jaký byl?

Hodnej, měl tři děcka.

A tam je to podle skutečnosti v těch pohádkách?

Ne! *(rozhodně)*

A kdybich se tě zeptala, jestli v těch pohádkách hrajou ty starý lidi spíš hlavní nebo vedlejší role...

Vedlejší. *(rozhodně)*

Vždycky?

Často.

A co tam většinou hrajou?

Že je to třeba jejich děda nebo něco takovýho.

Aha. A myslíš, že to tak je i ve skutečnosti? Že ty mladý lidi jsou jako ty hlavní a ty starý jsou vedlejší?

To ne. Jsou vyrovnaný.

A když třeba něco hledáš na internetu, tabletu nebo počítači, tak tam to je jak?

Tam tomu věřím.

(dva obrázky z pohádky Sněhurka a sedm trpaslíků – královna před kouzelným zrcadlem, královna jako čarodějnice s otráveným jablkem u Sněhurky)

Víš co to je za pohádku?

Joo, Pop... Růž..., ne, Sněhurka!

Ano! A víš, o čem ten příběh je?

Joo, tam se ptá ta královna, kdo je z nich nejhezčí.

A co jí řekne to zrcadlo?

Že je nejhezčí ta královna.

No, to jí právě říká celou dobu, ale tady...

Jo a pak jí řekne, že je hezčí ta Sněhurka.

Ano. A ona na ní žárlí, že je hezčí. Myslíš, že to tak může být i ve skutečnosti? Že starý paní si nepřipadají hezké a žárlí na mladé dívky, protože jsou mladší a hezčí?

Jo.

Dobře.

(reklama Vodafone – <https://www.youtube.com/watch?v=yvmgKJjj3NA>)

Jsou tam starý lidi?

Jo, hodně.

A jak to poznáš?

Že jsou, že mají vrásky.

A myslíš, že v téhle reklamě je to jako ve skutečnosti?

Jo.

A co si myslíš celkově o té reklamě.

Že tohle by šlo natočit.

Aha a chovají se takhle starý lidi, jako se chovají tady v té reklamě?

Jo.

A jaký tam jsou, popsala bys mi to?

Jako hodný vlastností?

Jako celkově jak bys je tam popsala, jaký jsou tady v tom.

Hodný a jako ještě přemýšlím. A mají telefony a tablety.

A jsou podobný třeba starým lidem, které znáš?

Jo.

A v čem? Ty jsi třeba říkala, že jsou starý lidi pomalý a shrbený a tak.

Tak tady ne.

Aha, ale i tak jsou starý?

Jo. Maj takový šedý, bílý vlasy.

Aha, tak podle toho to poznáš, že jsou starý?

Jo.

(reklama Penny - <https://www.tvspoty.cz/penny-market-o-vanocich-by-nikdo-nemel-byt-sam/>)

Co si myslíš o téhle reklamě.

Tam je že byl hodně sám a že ho najednou ta holčička vzala, ho měla ráda.

A je to jako ve skutečnosti, jako u lidí, které znáš?

To ne.

Jako že nejsou sami takhle? Nebo co je to, co není jako ve skutečnosti?

To jo, ale protože by normálně nějaká holčička jen tak nevzala cizího dědu domů.

A když se zaměříme jen na toho starého pána. Jak tam vypadá, co tam dělá. To je jako ve skutečnosti, takové staré lidi jsou?

Jo.

A jak jsi poznala, že je starý?

No, že byl takovej hodně pomalej. A měl takový jako starodávný oblečení.

(reklama Olfen neo forte - <https://www.youtube.com/watch?v=bV-nt0HHS28>)

Co tohle?

Tohle, tam byli starý, ale jako dělají ještě hodně věcí.

A podobá se to těm starým lidem, které znáš? Vypadají takhle staří lidé?

Jo.

A věříš těm reklamám? Je to podle skutečnosti celkově? Kdyby ukázali tady, že starý lidé umí jezdit na kole, nebo by o tom povídali, a ty si myslíš, že neumí. Uvěřila bys tomu tedy?

Jo.

A kdybys měla shrnout, jestli v těch médiích je to spíš podle skutečnosti nebo vymyšlené...

Spíš pravda.

A nemluvili třeba v tom rádiu o nějakých starých lidech?

No, tam to spíš starý lidi říkali.

Jako že tam s nimi dělali ty rozhovory? Nebo že byli jako moderátoři?

Jo, moderátoři.

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru se Sebastianem (textová příloha)

(popis obrázku)

Koho sis představoval, když jsi to maloval?

Nevím, nějakého starého člověka.

A popsal bys mi ho?

Už je takový prostě starý. Má tu hůl, protože už moc nemůže chodit. Druhou rukou si drží záda, protože ho bolí a že už moc prostě nechodí.

A co ta hlava, obličej.

Tam má vrásky, je to starý člověk, tak má vrásky.

Aha a vypadá to, že má vousy, vid'?

Jo jo a tady vlasy.

A tady vzadu je kdo?

To jsou nějakí lidi v dálce. Jsou strašně malí.

A kde on je? Ve městě?

No to jsem si taky vymyslel nějaké to město. Stojí na chodníku, před tím je hlína a tady vedle je panelák.

A co to, co má na sobě?

Má prostě jen krátké tričko.

A asi se směje?

Jo jo, směje.

Takže je šťastný?

Jo.

A proč?

Protože šel asi možná na vzduch a dýchá se mu tam líp.

A jinak žije v tomhle paneláku?

Así jo.

Takže mu je líp venku, jo?

Jo, je mu líp venku, tak je tam často, protože aby se mohl líp nadýchat toho vzduchu. A teď je na procházce.

(první blok otázek)

Existuje něco, podle čeho poznáme, že je člověk starý?

Že bude mít třeba na ruce nebo na obličeji ty vrásky nějaký. Že už prostě bude takovej jako už... Že třeba bude už málo chodit. A nějaký starý lidi mají třeba ještě hodně energie, že se třeba můžou projít hodně někde venku a tak.

Takže co nejmůžou, tak jdou ven.

Jo.

A jaké má podle tebe starý člověk vlastnosti? Když nebudeme koukat jen na to, jak vypadá.

Nějaký dědové starý jsou někdy takový.... Třeba náš děda je takovej, že třeba někdy je veselej, dělá kravinu a někdy jindy je naštvanej, když třeba já něco dělám a takhle.

A tvůj děda je tedy starý?

Joo, je mu 70.

A od kolika je tak člověk starý?

Třeba tak od 50 a víc let.

A ještě na něco by sis vzpomněl, jaký může starý člověk být?

Třeba je menší než normální člověk. Že se menší. A třeba ho poznám, když nemá čepici, že mu jdou ty vlasy do šeda třeba.

A co podle tebe starý člověk dělá celý den? Kde žije, kde bydlí?

Tak buď žijí někde v panelácích nebo někde doma a tam si prostě nějak odpočinou.

A co dělá celý den?

Náš děda třeba každý den jezdí nakoupit a potom jde pracovat vřadycky ven, i když je hnusné počasí.

Takže je aktivní...

Jo.

A je to tak u všech starých lidí?

No, jak u jakých. Některý třeba už nemají energii, nemůžou moc chodit.

Takže jsou pak už jen doma?

Jo. Odpočívají v posteli, na gauči, koukají třeba na televizi.

A znáš ty nějaké staré lidi?

Dědu, pak mého takového strejdu. Ten už vůbec nemůže chodit. On má takový vozíček, na který, když se opře, tak s ním chodí. On občas chodí i ven, ale víc tráví čas na posteli, aby ho nebolely nohy.

A ještě někdo další, kdo tě napadne, že je starý a že ho znáš?

Nevím

A jak často jsi třeba s dědou.

Dá se říct, že docela každý den.

A s kým podle tebe tráví staří lidé nejvíc času?

Se svými kamarády.

Takže spíš se starými taky, víc než s mladými. A taky jsou někdy sami? Jak často jsou sami?

No tak náš děda třeba chodí často ven, aby si tam odpočinul.

Od čeho?

Od babičky (*smích*).

A tráví staří lidé někdy čas i s mladými?

Někdy jo.

A proč se podle tebe mladý člověk rozhodne, že bude s tím starým. Proč si s ním chce třeba povídat? Proč s ním chce trávit čas?

Ten mladý člověk se může třeba dozvědět, co on zažil. Já, když jsem s kamarádem, tak je to jako sranda, ale zase to není jako s dědou, že si s ním nemůžu povídat třeba o své vlastním. S dědou to je dobrý, že s ním můžu jít třeba ven. Zase sice bude pomalej, ale zase si s ním můžu povídat. On by si povídal o sobě a já taky zase o sobě.

A liší se staří lidé v něčem od mladých? V čem? Jak podle tebe vypadá mladý člověk? Jak bych na první dobrou poznala, že je někdo mladý?

Že je třeba malý.

Takže kdo je mladý člověk? Ty seš mladý?

Jo.

Já jsem mladá?

No, tak středně.

A třeba mamka?

Ta už je babička (*smích*). Takže ne.

A v čem se tedy liší ještě ti mladší od starých?

Můžou nosit jiné oblečení. A třeba ho můžu poznat tak, že sportuje. Třeba bude mít nějaké sportovní oblečení. U starých lidí to pak poznám tak, že už nejsou ve sportovním oblečení a jsou už tak středně velký už.

A myslíš, že má stáří nějaké výhody? Že to mají staří lidé v něčem jednodušší, než ti mladí?

No, starší lidi mají výhodu v tom, že jsou v důchodu už a že nemusí dělat moc práci a že můžou mít už klid doma. A zase mají nevýhodu, že se už nemůžou moc procházet ven, aby se nějak provětrali a tak.

A proč se nemůžou procházet venku?

Protože už nemají moc energie, nemůžou moc chodit. A u mladých jako dětí je nevýhoda, že... Tam nemám asi žádnou nevýhodu. Jen že jsou malý.

A dokážeš si představit sebe jako starého? Budeš šťastný, až budeš starý? Na čem bude záležet?

Jestli by mi bylo dobře, tak budu šťastnej.

A na čem všem to tedy závisí?

No třeba až budu starej, tak abych nebyl nějak moc nemocný. Musel bych pořád jen ležet a odpočívat.

A myslíš, že je tady stejně mladých lidí jako starých? Nebo že je někoho víc?

Řekl bych, že těch dětí je víc, protože těch starých je málo. Protože než vyrostou, tak to dlouho trvá.

A jak si myslíš, že se mladí lidé chovají ke starším?

No musí na ně být radši hodní, aby se těm starým něco nestalo. Jako by se třeba unavili, kdyby třeba hráli nějakou běhací hru a on už by nemohl moc běhat.

A jak se naopak chovají staří lidé k mladším.

No, můžou si z nich třeba dělat srandu...

Kvůli čemu?

Nevím. Třeba že jsou malí.

Jako výškou? Dělá si z tebe děda srandu, že jsi malý, nebo proč si to myslíš?

Ze mě třeba ne, ale dělá si třeba srandu, když jsem nemocný, tak dělá blbosti.

(druhý blok otázek)

(vysvětlení, co jsou to média, vysvětlení instrukcí s kartičkami)

Seřazení kartiček s médii:

1. Telefon nebo počítač
 - a. YouTube (youtuberská videa)
2. Filmy a pohádky a seriály
3. Hry na telefonu (fotbal, šachy)
4. Televize (YouTube, zprávy občas u babičky u oběda)
5. Knížky a časopisy (komiksy)
6. TikTok

A když jsme si teď popsali, jak si představuješ toho starého člověka a prošli si, jaká média používáš, vzpomněl by sis na nějaký konkrétní příklad starého člověka v těch médiích?

Na TikToku jsem jich viděl hodně.

A jak tam jsou zobrazení, jak tam vypadají?

Třeba když někdo má oslavu, tak ho tam vidím na tom videu.

A někde jinde ještě?

Třeba v nějakých těch pohádkách nebo hrách.

A co třeba hrají v pohádkách?

Třeba jsem viděl jednu pohádku, kde byl starý člověk superhrdina a zahraňoval lidi.

A hrál tam hlavní roli?

Jo jo.

A jak jsi poznal, že je starý?

No na začátku to byl normální děda a až pak se z něj stal superhrdina.

A jak jsi poznal, že ten děda je starý? Podle čeho?

Že jsem u něj třeba viděl, že měl vrásky.

A třeba ve hrách nebo v knížce.

V té knížce Anče a Pepíka byli. Ale jen tam vedle balónu, kterým letěli, byl nějaký starý děda.

A třeba v těch zprávách u babičky? Viděl jsi tam nějaké staré lidi?

Jo, viděl, Bylo to třeba o tom, že umřel nějaký hodně starý člověk, kterému bylo asi 100 let. Myslím, že se jmenoval Emil Boček.

A jak jsi říkal, že v té pohádce byl ten starý člověk superhrdina, tak tam byl hodně aktivní, vid'? Hodně se hýbal. A ty jsi předtím říkal, že staří lidé se moc nehýbou. Tak

jakto? Je to stejně pořád starý člověk podle tebe? Jak to tedy ve skutečnosti je? Jak o tom přemýšlíš?

No on normálně lítal a byl aktivní. *(vysvětloval pouze příběh knihy)*

A nevzpomněl by sis třeba na nějakou reklamu, která byla mezi nějakým filmem nebo třeba i kterou máš třeba na tom TikToku nebo někde na internetu, kde by byli staří lidé?

Ne.

A je to v těch médiích zobrazeno všechno podle skutečnosti? Nebo v některých jo, v některých ne. Jak to je? Co myslíš?

No, moc třeba nevěřím některým knížkám. Třeba jsem četl jednu knížku, že tady na Javorníku jsou nějaký strašidla. Tomu třeba nevěřím, že by tam byly. Ale třeba ve zprávách, tomu prostě věřím.

Jo, takže tam to je podle skutečnosti. Takže když tam pak zobrazí třeba nějaké ty staré lidi, tak jak je tam ukážou, tak to je podle skutečnosti?

Jo.

A změnilo by to třeba tvůj názor, kdyby ho tam ukázali třeba nějak jinak? Co kdyby sis představil, že ti mamka řekne, že staří lidé jsou hodní a musíme na ně být hodní i my a potom by o nich v televizi nemluvili moc hezky a říkali by, že nevydělávají žádné peníze a my jim je musíme dávat a že a tak dále. Komu bys víc věřil? Mamce nebo televizi? Komu víc věříš?

No, spíš bych asi věřil rodině než televizi.

A ve filmu to je podle skutečnosti?

Moc ne.

A co ten TikTok?

Tam jsou nějaké věci skutečné a nějaké jsou fake.

A dokážeš to tedy nějak rozlišit? Nebo jak to zjistíš?

No třeba že zjistím, že něco jsou fake věci. Třeba někdo natáčel video a měl tam jakože diamant, a to šlo poznat, že by takhle jen tak někdo diamant nenašel.

Aha, takže když je to takhle něco nereálného, tak...

Jo, třeba vim, že je plastový, tak tomu nevěřím.

A když tam třeba někdo o něčem jen mluví na videu, něco popisuje, tak je to vždy pravda?

Hm, většinou jo. Ale jednou jsem zkoušel něco, co tam říkali, a to nefungovalo. Na jedné hře, kterou hraju, říkali, že tam jde vyhledat fotbalové hráče a že by to stálo strašně málo korun. Ale ono to nešlo. Ale jinak jo.

A vzpomněl by sis na nějaký konkrétní příklad, kdy byly v těch médiích nějakí staří lidé a že by to změnilo tvůj názor na ně?

To ne.

(Reklamy Vodafone, Magnum - <https://www.youtube.com/watch?v=yvmgKJjj3NA>, <https://www.youtube.com/watch?v=kpriOh7x8II&t=1s>)

Viděl jsi tu první reklamu?

Tuhle přesně ne, ale hodně podobnou.

A je v té druhé reklamě ta paní stará (nalíčená výrazná žena, velmi výrazně oblečena)?

Jo.

A podle čeho to poznáš?

Že má třeba vrásky?

Co si o těch reklamách myslíš?

No, ta první byla jako reálná.

A proč? Čeho sis tam hlavně všiml?

Že tam měli nějaké představení a že tam museli vymýšlet nějaký sníh a stromy, převlečení na sebe a tak. A kamarádili se ti staří lidé dohromady.

A co ty telefony a počítače? Je to běžné, že na tom staří lidé umí?

Jak jaký třeba. Třeba naše babička na tom moc neumí, ale děda hodně bývá na počítači, protože na něm nějak pracuje a tak.

A ta druhá?

Ta byla buď, že to byla normální (mladá) paní, že měla jen nějaké převlečení, nebo byla normálně takhle stará.

A bylo tam něco tedy divné? Nebo to bylo podobné jako to je ve skutečnosti?

Třeba ty ptáci tam byli divný.

A přímo co se týče té paní?

No, že měla třeba velké ty brýle nějaké.

Aha, takže byla výrazná, to bylo divné?

Jo.

(Reklama Penny - <https://www.tvspoty.cz/penny-market-o-vanocich-by-nikdo-nemel-byt-sam/>)

Je tohle starý člověk?

Jo.

A jak to tady poznáš?

Že má ty vrásky a že mu toho moc nejde.

Takže jako tím, že stárneš, tak ti přestávají věci jít? Nebo jak to myslíš?

Jo jo.

Co tam bylo tedy to hlavní?

Že máme o Vánocích zůstat spolu.

A proč to tam říkali?

Jako abychom nebyli na ten Štědrý den sami.

Aha, jako že jsou ti staří sami? Ale ty jsi předtím říkal, že nejsou moc sami, že spíš tráví čas s dalšími starými.

Jo, ale když je třeba ztratí už, tak spíš bývají s těma mladýma.

Aha, takže se o ně takhle starají ti mladí pak. A to je normální? Mají to tak všichni?

Jo. Jako aby mohli dýl přežít a tak.

(reklama Olfen neo forte - <https://www.youtube.com/watch?v=bV-nt0HHS28>)

Joo, tu znám.

A co si o tom myslíš?

Že to je jako pravý, že když si dáš nějaké ty léky, tak už tě možná ty záda přestanou bolet a budeš moct dělat hodně prací.

Aha, takže záleží na tom, jak jsi říkal i na začátku, že abys byl spokojený, že tě nesmí nic bolet? A je to podle tebe teda stejné jako ve skutečnosti.

Jo.

(Po rozhovoru)

Ještě mě napadlo, že koukám třeba na různé programy, třeba na Děčko a na ČT Sport.

A jsou třeba na ČT sport staří sportovci?

Už spíš ne, protože já tam třeba koukám na fotbal a ty starý už by to asi moc neuběhali. Třeba v Brazílii umřel takový starý fotbalista

A co na tom Děčku? Vzpomněl by sis tam na nějaký konkrétní příklad, kdy tam byl starý člověk?

To nevím, nevzpomenu si.

A jsou tam ty věci stejné jako ve skutečnosti?

No třeba když je to kreslený, tak určitě ne.

A když je to hrané skutečnými herci?

Tak tomu většinou věřím. Ale když tam třeba mluví řečí českou psi, tak to vidím, že to není skutečné. Ale víc věřím stejně tomu, co slyším v realitě. Třeba co mi říká mamka nebo kámoši.

A ještě mě napadá, myslíš, že hrají ti staří lidé hlavní role (*vysvětleno*) v těch médiích? Že třeba v nějaké hře nebo ve filmu nebo pohádce jsou ti hlavní, že tam jde hlavně o ně?

Oni třeba udělají, že to hraje normální člověk a převlíknou ho za starého. Spíš jsem viděl nějaké pohádky, kde hrají ti mladí ty hlavní postavy.

A je to stejné i v realitě? Že teda ty mladí jsou třeba ti hlavní? Rozděluje se to? Že ti staří jsou i ve skutečném životě třeba ti vedlejší? Nebo co si o tom myslíš?

Jo, myslím, že jo.

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru s Marianou (textová příloha)

(popis obrázku)

Popsala bys mi ten obrázek?

No, je tam, já jsem vlastně neměla žádnou předlohu nebo tak, já jsem kreslila podle fantazie. Dost hraje roli to, že tam má toho psa. Je v parku, někde, kam chodí každý den venčit toho psa.

Je to tak, že staří lidé tedy mají hodně domácí mazlíčky?

No, myslím, že jo. Že to k nim vlastně u mě jako patří.

A podle čeho bych ještě poznala, že je ten člověk starý?

No, třeba ten mazlíček právě.

Dobře a něco dalšího?

No, třeba ten šátek. Přijde mi, že ve všech pohádkách mají babičky ty šátky. A taky ty vrásky, protože když už člověk, že jo, není nejmladší...

Tak má vrásky?

Hm.

A tohle je co? Kabelka?

Jo jo.

(první blok otázek)

Dobře, tak se k němu třeba ještě můžeme vrátit později, já ho tady nechám, aby stále měla na očích, jak si ho tedy představuješ a zeptala bych se tě, jestli by tě napadlo ještě něco jiného, podle čeho poznáme, že je člověk starý.

No, je pravda, že třeba.... já se hodně liším od nějakého starého člověka. Třeba oblečením.

A co ty nosíš a co oni nenosí? Nebo jak to je?

No, to je tak, že oni třeba žijou už hodně let, takže jsou zkušený a já třeba ne, protože, prostě nežiju tak dlouho. Třeba že i někdy nosí nějaký věci prostě, jaký moje mamka nenosí. Prostě starý věci nějaký, co mají z mládí.

A napadlo by tě ještě nějaké fyzické odlišnosti, jak se liší staří od těch mladších?

No že třeba se normálně nerozběhnou.

A proč?

Protože už, že jo, nejsou mladý a třeba já, že jo, já ještě mám hodně energie a prostě oni už jsou na tom světě dlouho...

Takže mají méně energie než ty...

No, anebo třeba jsou nemocný nějak nebo nosí berle.

Aha, dobře. A od kolika let je podle tebe člověk starý? Kdy začíná stáří?

Hm...

Nebo to nemusí být třeba rok, může to být nějaká událost, která se stane.

No, třeba, kdyby měli děti, dospělý děti, a ty mají taky děti, a tak mají vnoučata, tak... Ale samozřejmě to tak nemusí být.

Aha, takže když se stane babičkou nebo dědečkem, tak jsou staří?

Ehm. Asi jo, protože babičku si třeba nepředstavím jako mladou paní.

A tipla by sis ten věk?

Hmm, nevím.

A co podle tebe tak starý člověk dělá celý den? Jaký je jeho program?

No, když už je v důchodu, tak nepracuje. Ale třeba moje babička je v důchodu, ale chodí pomáhat na nějakou, někam do nemocnice, ale nevím přesně kam. Ale třeba jako hodně, hm, znám starých lidí, starších, kteří, i když nikam nejdou, tak vstávají hrozně brzo, no a třeba pak právě....

a co pak tedy dělají celý den?

No tak třeba můžou být doma. Nebo když mají nějaký program, třeba že vidí vnoučata, tak s nimi jdou ven, na zmrzlinu nebo třeba do kina. Dělaj to, co se jim líbí.

A kde podle tebe žijou? Je nějaké místo, kde by sis typicky představovala starého člověka?

No, tady v městě určitě v bytě anebo na venkově prostě v chalupě prostě se zahrádkou.

A znáš ty nějaké staré lidi?

No, jo.

A koho?

Třeba moji babičku.

A jak často se s ní vídáš?

No, jelikož ona bydlí v Ostravě a já tady v Praze, tak...

Tak málo?

Jo jo, tak málo. Ale někdy přijede.

A ještě někteří jiní staří lidé by tě napadli?

No, teď když se zamyslím, tak ne. Ale to je protože já mám jen jednu babičku totiž.

A napadlo by tě ještě, jaký dál může starý člověk typicky být?

Klidný. Že třeba když se říká to přísloví, že s ním šijí všichni čerti a je neposednej, tak prostě je zlobivej a většinou to bývá jako právě u dětí. Říká se to o dětech. A starý člověk normálně nevyskočí, nepoběží, prostě je klidnej. A dělá všechno pomalu, s trpělivostí.

A ještě něco dalšího?

Hmm, třeba...

A to, že se pohybuje pomalu a dělá věci pomalu pro tebe znamená, že má více zkušeností a dělá to rozvážněji nebo naopak že to je pro tebe něco nudného a říkáš si „Jééžiš, tomu to zase trvá“?

Že je zkušený.

A s kým podle tebe starší lidé tráví nejvíce času?

Třeba se svými starými kamarády, s vnoučaty, se svými dětma – jsou dospělí.

A tráví více času se staršími nebo s mladšími?

No, to jako, to se vlastně nedá říct, protože to nevím.

Protože to nevíš nebo protože to má každý jinak?

Protože to má každý jinak. Třeba moje babička už nemá manžela, ale ona má přítele, s kterým jako jezdí na chalupu. Takže ta spíš s těma kamarádama nebo tak.

A myslíš, že tráví třeba někdy čas i sami?

Jo, myslím, že jo.

A jak často?

Hm, to nevím. Ale moje babička například už tráví docela dost času sama, ale právě nemá třeba toho psa nebo nějaké domácí zvíře, a to mi právě přijde, že třeba nějaké babičky, které žijí samy, mají.

Že si jako třeba tu samotu nahradí nějakým domácím zvířátkem?

Ano.

A myslíš, že chtějí mladí lidé trávit čas s těmi staršími?

No, jak kdy.

Aha. A když ano, tak proč?

Protože třeba jsou to jejich rodiče nebo babičky a dědové.

A je tam něco, co je na tom může lákat, trávit ten čas s těmi starými lidmi? Nebo máš pocit, že jsou ti mladí lidé s těmi staršími jen z nějaké povinnosti?

Ne, to ne. Ale třeba že je můžou něco naučit za zkušeností nebo třeba babičky umí často šít nebo háčkovat nebo plést. To taky můžou naučit z vlastních zkušeností ty mladší.

A ty ráda trávíš čas se staršími lidmi?

Hm.

A ty jsi říkala, že to záleží. Že někdo jo a někdo ne, tak proč třeba ti mladší nechtějí trávit čas s těmi staršími? Napadl by tě nějaký důvod?

No, třeba špatně slyší, a to je jako otravuje nebo tak. I když, to nemám ráda, když jako tohleto... Protože moje babička taky není samozřejmě mladice a neslyší vždy všechno dobře, ale mně to nevadí, já jí to klidně ráda zase jako zopakuju.

Nemáš ráda, když to někdo říká? Nebo když to dělá?

No, když to někdo dělá i když to říká.

Jak by sis představila mladého člověka? Jak poznáš mladého člověka, jak ho rozpoznáš od starého?

No, prostě se to nějak pozná. Je to jiný, ale nedokážu to vlastně popsat.

A v čem se třeba liší od těch starších?

Že třeba, když je hodně mladej, tak může jako chodit se svýma kamarádama a když je starej, tak třeba už chodí spíš sám.

A co je hodně mladej? Co to znamená?

Od 15 třeba.

A myslíš, že to mají starší lidi v něčem jednodušší, než ti mladší? Že mají v něčem výhodu?

Že třeba znají víc věcí, co je v životě už potkaly. Nebo že, no, asi tohle mě jen napadá teď.

A kdybychom to vzaly naopak – v čem to mají mladší jednodušší než ti starší? V čem mají výhodu?

No, třeba že mají život hodně dlouhý před sebou. Nebo že třeba právě ještě chodí třeba do školy a do práce a...

Takže může být výhodou i to, že máš život před sebou, i když ho máš za sebou.

Ehm. Ano. Ale samozřejmě na ty mladší taky dojde, že budou starý. Na všechny.

A dokážeš si ty sama sebe představit, jako starou? Co budeš dělat?

Nevím ještě.

A budeš šťastná? Na čem to bude záležet?

Abych nebyla nemocná.

A jsou staří lidé šťastní teď v současné době?

Někteří jo a někteří ne.

A závisí to na čem? Taky, zda jsou nemocní nebo ne?

No, asi jo. Nebo třeba kdyby je jejich děti neměly rády, tak jsou třeba nešťastní, protože můžou mít pocit, že je nevychovali dobře.

A myslíš, že je víc starých nebo mladých lidí?

No, tak to nevím vůbec.

A jak se podle tebe chovají mladí lidé ke starším.

No, někteří třeba hnusně – když chtějí třeba poradit, kde je nějaká ulice, tak oni jim jako neodpoví a třeba se zasmějou.

A proč to dělají?

No, nevím. Protože si myslí, že jsou jako lepší, když jsou mladý, ale...

Aha. Ty jsi i říkala, že se nechtějí nějací mladí bavit s těmi staršími, protože třeba neslyší. Takže si ti mladší myslí, že jsou lepší, nebo že to nemá cenu se s nimi bavit? Nebo?

Jo, ale i třeba, že jo, boží mlýny melou pomalu, ale jistě. Takže třeba na ně taky dojde, až se takhle někoho budou ptát a někdo jim to třeba oplatí. Někdo mladší. Tak si myslím, že pak si zavzpomínaj na to.

A jak to je naopak? Jak se starší chovají k těm mladším?

Třeba jim jako pomůžou a zeptají se, jestli něco nepotřebujou a tak.

A ke všem? Nebo jen k těm ve své rodině?

Ke všem jsem myslela.

Aha, takže jsou celkově takoví hodní, nápomocní. Proč to tak je? Vždyť taky byli mladí a třeba se taky takhle chovali, jak říkáš, že se chovají ti mladí dnes. Co se změnilo u nich tedy?

To nevím.

(druhý blok otázek)

(vysvětlení, co jsou to média, vysvětlení instrukcí s kartičkami)

Tak, první tady mám toto. Co to je?

Počítačové hry.

Hraješ je? Nebo hry na telefonu?

Moc ne.

Ale někdy tedy jo?

Někdy, ale spíš ne.

Pak tady mám toto.

Knížky a časopisy.

Čteš něco?

Jo, hodně.

To jsou všechno tvoje knížky (knihovna v pokoji)?

No, to máme s bráchou, ale čtu hodně.

Dobře, pak tady mám toto.

Televize. Tak tu zapneme tak jednou za měsíc, takže....

Ahaa, tak to dáme tady doprostřed. Pak tady mám... přečteš to?

Rádio – no, někdy si ho táta ráno pustí, ale spíš vůbec.

Dobře, tak to dáme na hromádku „spíš ne“. Pak tady mám toto.

Sociální síť. Vůbec nic takového nemám a ani nechci, protože se bojím, že třeba, jak tam ty lidi natáčí ty videa a že prostě se jim může něco stát nebo kyberšikana je tam může potkat, takže se vůbec nechci s tímhle potýkat.

Aha a co by se jim mohla stát tam? Jako že by jim někdo začal psát?

No, jo. Nebo by se mohl někdo, nedej Bože, dozvědět, kde jako bydlí třeba. Takže... vůbec bych nechtěla.

Dobře, tohle?

Filmy a pohádky.

Koukáš někdy?

Někdy jo.

A pak tady máme poslední kartičku – něco jiného na počítači nebo na telefonu. Tím myslím, jestli třeba koukáš na něčem na YouTube...

(kroutí hlavou – ne)

Nebo jestli si někdy na internetu hledáš něco do školy třeba.

Jo, jo, to jo.

Dobře, tak to dáme na tuhle hromádku. Tohle vyřadíme. Kdyby tě napadlo ještě něco jiného, co třeba sleduješ nebo co používáš, tak klidně můžeš doplnit. Tak a teď to seřadíme. Seřadila bys to, prosím?

Jo.

Tak dobře. Tak tedy nahoru to, co nejvíc, až po to, co nejmíň.

Seřazení kartiček s médii:

1. Knižky/časopisy
2. Film/pohádky
3. Telefon a pc
4. Televize
5. Hry na telefonu

Tak jo, tak když jsme si to tady takhle vyjmenovaly a řekly si, co nejmíc používáš a taky jak si představuješ toho starého člověka, tak bych se tě chtěla zeptat, jestli by sis vzpomněla na nějaký konkrétní příklad, kde jsi viděla toho starého člověka. Někde kdekoliv v těchle médiích. První, co tě napadne...

Asi v televizi?

A uměla bys mi to popsat?

To nevím...

Třeba někde v pohádce?

To asi jo. Ale to, třeba v pohádce, která se neodehrává teď, kde jsou třeba ještě princezny....

To nevadí.

Tak třeba nějaké kořenářky.

Aha a jaké tam ty kořenářky byly?

No, vlastně jako takový, někdo je mohl brát jako čarodějnice a někdo je mohl brát jako že jsou hodný, že poradí se vším.

A ty jsi je brala jak?

Jako že jsou hodný, že poradí.

A jak tam vypadaly?

Noo, hodně jako v šátku a ve starých sukních a šatech a tak.

A kdybys to třeba srovnala s tím, co ty jsi malovala pro mě. Tak takhle nějak tam vypadaly?

Hm (*ano*).

A když jsi říkala, že si ty staré lidi představuješ, jako že jsou pomalí nebo že jsou zkušeni, tak takhle to je i v těch pohádkách?

Ano.

A pak jsi říkala ještě o té televizi celkově. Koukáš třeba někdy s mamkou nebo s tatškou na zprávy?

Ano.

A jsou tam někdy staří lidé nějak ukázaní?

No, to si nepamatuju, ale spíš moc ne.

A jak je to s tou televizí? Věříš tomu, co tam je, co tam říkají?

Všemu ne.

A jak poznáš, jestli tomu máš věřit nebo ne?

No, protože třeba někdy nevím, jako jestli jo nebo ne.

A co děláš, když nevíš?

Tak se třeba zeptám.

Koho?

Mamky, táty...

Aha. A těm potom tedy věříš, co ti řeknou?

Ano.

A co třeba na tom internetu? Je tam vše podle pravdy, podle skutečnosti.

Ne, protože třeba překladač, já ho vlastně nepoužívám, protože mi přijde, že to vždycky nepřeloží dobře. A třeba jeden mi to nikdy nepřeložil dobře.

A co když si třeba hledáš něco na nějaký referát. Věříš tomu, co je na tom internetu?

Někdy jo a někdy ne. Podle toho, co to je za informaci?

Takže když se ti to nezdá, tak se zeptáš té mamky třeba?

Ano.

A nevzpomněla by sis na nějakého starého pána nebo paní v knížce nebo v časopisu?

Ne.

Ne? Nečetla jsi něco takového?

Vlastně jo. Teď jsem četla Chaloupku na vršku a tam...

Tam byl kdo?

Tam jsou dva. Koudelkovi se jmenují, a to je vlastně stará pohádka, takže to není z téhle doby. Oni vlastně bydlí na venkově a hodně toho ví právě.

A ještě nějak jinak jsou tam popsání?

Nevím.

A kdybys porovнала, jak tady jsou ukázaní ti staří lidé nebo v té pohádce – jsou stejní, jako jaká je tvá babička třeba?

(kroucení hlavou ve smyslu ne)

A tvá babička je moudrá a zkušená?

Jo.

A nosí ten šátek třeba?

Někdy.

A má vrásky?

Ehm.

A co třeba ještě v těch pohádkách a filmech? Jsou tam ty věci podle skutečnosti?

No, třeba když je tam drak, tak ne. I když třeba mohli existovat, ale taky nemuseli. Ale třeba poznám, když se v pohádce třeba někdo promění, tak pak tomu nevěřím, že by to tak bylo.

A co kdyby v televizi ukázali, že ti staří lidé jsou... ty jsi říkala, že jsou pomalí a takoví rozvážní... a tam by najednou ukázali, že takoví nejsou a že s nimi šijí všichni čerti, jako jsi popisovala ty děti. Věřila bys tomu? Dokázalo by to změnit tvůj názor?

Ne.

A proč ne?

Protože prostě starý lidí takový nejsou.

A jak to víš?

Znám je.

A dokázala bys odhadnout, jestli jsou v těch filmech ti hlavní nebo vedlejší, zda hrají hlavní role nebo vedlejší role.

Vedlejší. Zatím jsem nečetla knížku, kde by byl nějaký starý člověk ten hlavní.

A kým tam jsou třeba?

No, třeba právě těmi kořenářkami nebo babičkami, kuchařkami.

Aha, takže hlavní postavou tam je vždy někdo mladý...

Ne vždycky.

A kdo tedy?

Někdo střední.

Aha. A ti starší tomu mladšímu třeba jako pomáhají, nebo jsou tak nějak vedle toho mladšího, jsou jen doplněk tedy?

Ano.

Je to tak i ve skutečnosti? Máš ten pocit, že jsou ti mladší takové hlavní postavy, tady na světě, v životě a ti starší jsou takoví ti vedlejší, kteří těm mladším pomáhají?

Hm, jo.

Ty jsi říkala i na začátku, že ti starší se často s pomocí nabízí těm mladším a starají se o ně, takže tak to je celkově?

Ano.

A věříš celkově médiím? Jsou tam ty věci jako ve skutečnosti?

No, nemusí, ale můžou. Třeba když si vyhledám na internetu, jak vypadá kočka, tak tomu věřím, ale třeba kdybych si vyhledala, že....

Třeba kdyby sis vyhledala, co to je Sfinga a jak vypadá, víš jak vypadá?

Ne.

A kdyby sis ji vyhledala a ukázal by se ti nějaký obrázek, věřila bys tomu, že to tak je?

Nevím, zeptala bych se rodičů, když jsem to nikdy neviděla.

A učíte vy se třeba ve škole o médiích, jak fungují?

Ne.

A probíráte někdy věci ohledně starých lidí, jací jsou, bavíte se o tom s paní učitelkou?

No tak vývoj člověka jen se učíme.

A kdybys něčemu třeba nevěřila v televizi, tak říkáš, že se zeptáš mamky. Napadlo by tě zeptat se třeba paní učitelky? Věříš jí víc než televizi nebo knížkám?

No, jak kdy.

A třeba v knížkách to je podle skutečnosti?

No nemusí právě.

A když je to třeba nějaká encyklopedie nebo tak?

No, nikdo mi nemusí říct nebo tam nemusí psát pravdu.

Aha, dobře.

(reklama Vodafone - <https://www.youtube.com/watch?v=yvmgKJj3NA>)

Tu už jsem viděla.

Co si o ní myslíš?

No, já vlastně ani nevím, co tam vlastně ukazují v té reklamě. Nebo to nechápu.

A to jak tam jsou ukázáni ti staří lidé, myslíš, že takhle vypadají i ve skutečnosti?

Myslím, že ne, protože třeba hodně starých lidí nepoužívá jako... nebo tolik neumí s těma mobilama nebo s tím internetem. Ale třeba já jsem se narodila už když ten internet byl. Ale třeba moji rodiče ne. Takže oni jako ví, jaké to bylo, když nebyl ten internet. Takže ani moje babička to nechápe moc, musí se to naučit.

(reklama Penny - <https://www.tvspoty.cz/penny-market-o-vanocich-by-nikdo-nemel-byt-sam/>)

Co si o tom myslíš, o čem to je?

No...

Co tam dělají, říkají?

Že by nikdo o Vánocích neměl být sám.

Proč to říkají?

Protože možná nějaký lidi jsou sami.

A jak tam byl ukázaný ten starý člověk? Tady to bylo podle skutečnosti, to jak tam vypadal?

Hm.

Co tam mají stejného?

Že třeba dělal ty věci pomalu hodně, trpělivě.

Když říkáš, že ti staří lidé třeba dělají ty věci pomalu, často jsou nemocní, neslyší... Myslíš, že si i tak dokážou užívat život? Že můžou být šťastní?

Ano.

A proč? Vynahrazují si to nějak?

Třeba mají to zvířátko

(přinesení knížky)

Ukázala bys mi ještě tu knížku, kde jsi viděla toho starého člověka? Ty staré lidi?

Jo, jo.

Jsou tam i obrázky?

Ano. Tady třeba jsou ti Koudelkovi.

A jak je tady poznáš, že jsou staří? Ona má ten šátek?

No, jo. A on má třeba fajfku, i když to mohou mít i ostatní. Ale prostě ten vzhled, že takhle prostě vypadají. Hodně se to liší. *(hledala nakreslenou mladou postavu)* Tady a tady *(dvě ženy – mladší a starší)*.

A jaký je tedy mezi nimi rozdíl?

No, že třeba. Prostě vypadá mladší, už prostě od toho vzhledu.

A vypadá takhle tvoje babička?

Ne.

A v čem se babička liší?

Třeba jako nějaký staří lidé mají už prostě bílé vlasy někdy, že už jim prostě zešedly a tady je ta paní mladá nemá a moje babička má hnědé vlasy.

(dva obrázky z pohádky Sněhurka a sedm trpaslíků – královna před kouzelným zrcadlem, královna jako čarodějnice s otráveným jablkem u Sněhurky)

Víš, co to je tohle za pohádku?

Ano, Sněhurka.

A znáš ten příběh?

Ano.

A mohla bys mi říct, co je na tomhle obrázku a co potom na tomhle druhém?

No, že ta královna se ptá toho zrcadla, co je na světě nejkrásnější a ono jí to odpoví, že ta Sněhurka. A ona je našťvaná potom, že to není ona.

A proč je našťvaná? Žárlí na tu Sněhurku? Žárlí na ní, protože je mladší a hezčí?

Ano.

A je to tak i ve skutečnosti? Že starší paní si připadají ošklivější než ty mladší a pak na ně můžou žárlit?

No, jo i ne.

A mohou být staří lidé hezčí?

Jo.

A mohou být krásnější než někteří mladší lidé?

Můžou.

(Donesla ukázat kočku)

My nemáme pejska, ale máme kočičku.

A myslíš, že i pro ty staré lidi je to tedy dobré je mít?

Jo, aby nebyli sami. No a ona právě to je babička, takže taky jako nemá ráda, když ji někdo moc často chová nebo...

Jako že je raději sama? A to mají takhle i ti staří lidé raději někdy? Že chtějí být sami a nechtějí se tolik scházet s ostatními?

Jo, někdy jo.

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s Evou (textová příloha)

(popis obrázku)

Popsala bys mi ten obrázek, který jsi namalovala, prosím? Koho sis představovala, když jsi to malovala?

Já jsem si představovala, že ta stará paní je v důchod'áku a že tam teď mají oběd.

A jak já poznám, že ta paní je stará? Je tam něco takového?

Protože tam má vrásky a nemá už úplně barevný vlasy, že je má už šedý.

A co mají k obědu v tom důchod'áku?

Guláš.

A ještě něco? Něco, podle čeho bych poznala, že je ta paní stará?

Nevím.

Má nějaký náhrdelník na krku, vid'.

Jo.

A usmívá se?

Ehm (*ano*).

Protože je šťastná, spokojená?

Ehm (*ano*).

A proč?

Protože, hm...

Nepřemýšlela jsi nad tím, když jsi to malovala, jestli je spokojená?

Ne.

A jsou celkově starý lidi šťastný a spokojení?

Jo.

A proč?

Protože nemaj tolik starostí, jako když byly jejich děti mladší?

Aha. Jako že už se nemusí starat o své děti?

Ehm.

(první blok otázek)

A existuje ještě něco dalšího, podle čeho my poznáme, že je ten člověk starý?

Jakoby, že má ty vrásky, že jeho tělo jakoby není už tak funkční, jak bylo. A už nevím.

A napadly by tě nějaké vlastnosti ještě, jaké má starý člověk? Které se netýkají jen toho, jak vypadá, ale i toho, jaký uvnitř je? Co ho baví třeba...

Třeba ho může bavit práce na zahradě, sporty...

A jaké sporty třeba?

Třeba ježdění na kole. Může bruslit a může třeba běhat s pejskem, když má.

A od kolika let je tak podle tebe člověk starý?

Tak od 60.

A co tak podle tebe celý den dělá?

Třeba když má nějaký zvířátko, tak se o něj může starat, pak může pracovat na zahradě, může chodit na procházky a...

A kde žijí ti staří lidé?

Třeba v nějakém baráku, bytu nebo v důchod'áku.

A znáš ty nějaké staré lidi?

Znám babičku.

A jak často se vídáš s babičkou.

Hodně.

Co to znamená?

Noo, třeba ob tejden.

A ještě by mě zajímalo, s kým podle tebe tráví staří lidé nejvíc času.

Třeba s vnoučatama, vnučkou.

Takže jsou častěji s mladšími lidmi než se staršími? Nebo jak to je?

Jo, radši s mladšími.

A myslíš, že jsou někdy i sami?

Hm.

A jak často?

Nevím.

Dobře. A jak podle tebe vypadá mladý člověk? Představ si mladého člověka a pověz mi, podle čeho poznáš, že ten člověk je mladý.

Že nemá vrásky, nemá tak šedý nebo bílý vlasy a že je jako víc pohyblivej než ty starý lidi.

Ahaa. A je podle tebe něco, jak se liší ty starý lidi od těch mladších?

Že ty starý jakoby, když jsou hodně starý, tak tráví hodně času doma a ty mladý zase hodně venku.

Ahaa. A myslíš, že má ten starý člověk stejné možnosti jako ten mladý? Že může dělat cokoli, co dělá mladý člověk?

Když je ten starý člověk jakoby o pár let mladší, že mu třeba není 60, tak podle mě může.

Ahaa. Takže do těch 60 má stejné možnosti a od těch 60 už pak ne? Že už je hodně starý?

Noo, tak přibližně.

A co třeba pak teda nemůže dělat?

Když už je hodně starej, tak nemůže třeba jezdit na kole.

A proč ne?

Protože ty jeho nohy nejsou už tak pohyblivý, jako když byl mladej.

A ještě něco?

Nemůže trávit třeba hodně času na zahradě, protože by ho ty jeho nohy neunesly.

A myslíš, že to mají ti staří lidé v něčem jednodušší než ti mladší? Mají nějaké výhody?

Nevím.

A mají naopak mladí lidé nějaké výhody oproti starým? Mají to v něčem jednodušší ti mladší?

Podle mě jo.

A v čem?

Třeba výhoda je, když jsi mladá, tak můžeš dělat cokoli, co tě napadne. A když jsi stará, tak ne.

Dobře. A kdyby sis teď představila sebe jako starou, co budeš dělat?

Nevím.

A myslíš, že budeš šťastná?

Jo.

A proč? Na čem to bude záležet?

Bude to záležet na tom, kde bydlím, jestli mám barák a jestli mam velkou zahradu a že budu mít kočičky.

Myslíš, že je podle tebe stejně starých lidí jako mladých?

Ne, těch mladších je víc a těch starsích je míň.

A jak jsi na tohle přišla?

Že jakoby skoro každý den se rodí další mladý lidi....

A jak se podle tebe chovají ti mladí lidé ke starším?

Ti mladí lidé se musí chovat k těm starším hezky, aby jim třeba neublížili.

A jak by jim mohli ublížit?

Třeba by je mohli shodit a oni by si mohli něco zlomit.

A ty říkáš, že musí... A chovají se tak opravdu?

Joo.

A jak se naopak chovají starý lidi k těm mladším?

Ty starý lidi se k těm mladším chovají taky hezky, protože je můžou taky někdy pohlídat a jsou pak hrozně šťastný, že mají nějakou společnost.

Ahaa. A jinak tu společnost nemají? Nebo jak to je, jak to myslíš?

Noo, tak třeba, když jsi v důchod'áku, tak máš kolem sebe ty starý lidi a když jsi třeba v baráku, tak máš... já nevím, jak to říct. Že tam můžeš někoho mít, ale on může třeba pracovat pořád na zahradě a ty se staráš o domácnost a nemáš ho jakoby tolik při ruce, jak bys chtěla.

Aha, dobře. Tak teď jsme probraly, jak ty si představuješ toho starého člověka. Necháme si tady takhle ještě ten tvůj obrázek, abys pořád měla na očích, jak si ho vlastně představuješ, a teď bych se tě ještě ráda zeptala na to, jaká používáš média.

(druhý blok)

(vysvětlení, co jsou to média, vysvětlení instrukcí s kartičkami)

Víš, co to jsou média?

Ehm.

Co třeba?

Třeba interaktivní věci.

Ahaa. (vysvětlení, co to jsou média) Já tady mám teď takové kartičky, na kterých jsou ta různá média. A já bych od tebe potřebovala, abys mi pověděla, jestli je vůbec používáš a pak je seřadíme od těch co používáš nejvíc až po ty, které používáš nejmíň. Tak, první tady mám toto – co to je?

Hmm, to jsou pohádky.

Ano, pak tady mám...

Televizi.

Pak sociální sítě. Máš nějaké sociální sítě? Facebook, Instagram, TikTok?

Hmm, YouTube?

Dobře. A žádné z těchto tří, které jsem ti vyjmenovala?

Mmm, TikTok jsem měla.

A už nemáš?

Ne.

A jak dlouho nemáš?

Měsíc.

A ty jsi ho chtěla vymazat, nebo mamka ti to řekla?

Mamka mi řekla, ať ho vymažu, protože... se na Facebooku dozvěděla, že nějaké dítě zkoušelo něco prostě z TikToku a že se při tom zabilo.

Takže jsi to vymazala raději? Aha. Tak pak tady mám „Něco jiného na telefonu nebo na PC“. Tím myslím třeba, jestli si něco vyhledáváš do školy na počítači nebo na telefonu.

Na počítači si procvičuju věci na informatiku a na telefonu si spíš píšu nebo hraju hry.

Jo, ty tady mám hned jako další – „Hry na telefonu a na PC“. Pak tady mám knížky a časopisy. Čteš něco?

Já mám knížku Zimní hříbě, kterou, když nemám třeba tablet, telefon nebo ta média, tak si čtu.

A pak tady mám ještě rádio. Posloucháš ho?

Jo, Kryštofy.

Dobře. Tak já teď vezmu pryč ty sociální sítě a řekneme si to tak, že YouTube zařadíme do té kartičky „Něco jiného na telefonu nebo na počítači“, jo? A mohla bys mi teď seřadit ty kartičky, nahoru dát to, co děláš nejčastěji až po to, co děláš nejméně?

Seřazení kartiček s médii:

1. Filmy/pohádky
2. Televize
3. Něco jiného na PC/telefonu
4. PC hry / na telefonu
5. Rádio
6. Knížky

Tak a teďka bych se zeptala nejdřív, na co koukáš třeba v televizi.

Koukám třeba na Wednesday.

Aha, takže tam máte Netflix v televizi?

No, nemáme. Tat'ka má disk a tam nám stahuje různý filmy a pohádky.

Ahaa. A koukáš třeba někdy, má tam mamka s tat'kou třeba i zprávy v televizi?

Ehm (*ano*).

A vidíš třeba někdy aspoň kousek s nimi?

Jo.

A na jaké filmy nebo pohádky třeba ještě koukáš? Co máš ráda?

Na filmy koukám třeba na tu Wednesday a ještě pak tam máme Ukradené Vánoce Tima Burtona a pak na pohádky koukám... to co si tam pustí Sába (*ségra*).

A co třeba hraješ za hry?

Hraju Roblox, pak....

A co to je?

To je taková hra, kde máš různý hry – vědění. A ty si tam, když si třeba voláš s kámoškou nebo kamarádem, tak si to můžete zahrát.

A to je na telefonu nebo na počítači?

No, na všem.

A na co koukáš třeba na YouTube?

Koukám jakoby na líčení. To se mi hrozně líbí a pak ještě...

Aha. A to jsou jako nějaké youtuberky, které se líčí, jo?

Jo.

A pak ještě jsi chtěla říct co?

A pak ještě ty youtuberky jak si k tomu třeba nandavaj ty paruky, to se mi taky líbí, jak to mají pak ještě sladěný.

A vzpomněla by sis, jestli jsi v jakémkoliv z těchle médií viděla nějakého starého člověka?

Ve filmech jsou starý lidi.

A kde třeba?

Třeba v Harrym Potterovi, tam byl Brumbál, ten byl hodně starej.

A jak jsi poznala, že je starej.

Že měl vrásky, bílý vlasy a....

A jak se tam choval, jaký tam byl?

Byl hodnej a každému mohl pomoct.

A je to tak i u starých lidí ve skutečnosti? Že jsou jako Brumbál hodní a pomáhají?

Jo.

U všech?

Así u všech skoro ne.

A ještě mi řekni, myslíš, že hrají ve filmech ti staří lidé spíš hlavní nebo vedlejší role? Víš co to jsou hlavní a vedlejší role?

Jo jo. Třeba ty vedlejší spíš. Protože když jsou starý, tak si musí taky někdy odpočinout a nemusí na té scéně být pořád.

Aha. A ještě by sis vzpomněla na nějakého starého člověka ve filmu nebo v pohádce.

Třeba ve Wednesday mi připadala stará ta ředitelka té školy.

A proč?

Protože měla už pár těch vrásek.

A jak ta se tam chovala, jaká tam byla?

Byla jakoby trochu přísná, protože ta Wednesday tam pořád utíkala z té školy.

A třeba v televizi, vzpomněla by sis? Třeba v těch zprávách? Je tam něco o těch starých lidech někdy?

Podle mě ně.

A jak je to s těma zprávama? Když tam něco řeknou, mluví tam pravdu?

Podle mě jo.

A kdybys o něčem byla přesvědčená a v těch zprávách by ti řekli, že to ale není pravda, to co ty si myslíš... Změnilo by to tvůj názor? Uvěřila bys tomu?

Ne.

A proč ne?

Protože to, co si myslím, tak...

Tak si představ... Ty jsi říkala, že ty hodně starý lidi nemůžou jezdit na kole. A oni by v té televizi říkali, že i ty hodně starý lidi na kole jezdit dokážou. Věřila bys jim? Nebo jak by to bylo?

Já bych jim nevěřila, protože můžou z toho kola třeba spadnout a nemusí na něm pak vůbec jezdit.

A kdyby třeba v té televizi říkali, že v těch domovech důchodců je třeba hodně lidí a už se tam nemůžou vejít a pak by třeba přišla mamka a říkala by, že to ale není pravda, protože tam je místa dost. Tam komu bys víc věřila?

Mamce.

A kdyby to říkala tohle místo mamky třeba paní učitelka?

Paní učitelce.

A jak je to třeba s těmi filmy. Je to tam stejné, jako ve skutečnosti? Jsou tam ty staří lidé ukázáni stejně, jako jsou ve skutečnosti?

Ne, protože tam třeba v tom Harry Potterovi jsou ty kouzla a to ve skutečnosti neexistuje.

A jak poznáš, že jsou někde v těch médiích ty věci falešné, jiné, než jsou ve skutečnosti? Podle čeho?

Podle toho, že to je třeba udělaný v počítači a je to tam třeba poznat.

A co třeba na YouTube? Tam říkaj ty holky YouTuberky pravdu? Věříš jim to, co říkají?

Někdy ne.

A kdy ne?

Třeba když si koupím nějaký ten make-up, tak ony ho mají jinej a on nefunguje, tak jim pak moc nevěřím.

Takže jim věříš do té doby, než zjistíš, že něco, o čem ti povídaly, nefunguje. Pak jim vůbec nevěříš?

Jo.

A to jsou samé mladé holky? Jenom mladý lidi?

Jo.

A mohla by to natáčet třeba i nějaká stará paní?

Jo.

A proč to nenatáčí?

Protože třeba už ten make-up má vypotřebovaný a nemá dost peněz, aby si kupovala třeba nový a nemá tam tu kameru.

Aha, takže ty starý lidi nemají dost peněz?

No, jak kdy.

Ahaa.

Ale spíš nemají víc peněz.

A co ta kamera?

Třeba ta kamera může stát víc peněz než ty lidi mají.

A kdyby měla dost peněz, tak by nic jiného nevadilo už? Pak by mohly natáčet.

Jo.

A v knížce jsi četla o nějakém starém člověku?

Jo.

A co a o kom?

O těch dospělých lidech, mi přišli jakoby starý.

Proč?

Protože se třeba o tu holčičku hodně starali.

A to dělaj starý lidi? Že se starají o ty mladší?

Jo. A ta jména mi přišly takový jako starší a já si to umim vybavit jako že tam přijeli a tam byli ty starší lidi.

A jak myslíš ta jména?

Třeba Penny mi přišla takový starší, ale jinak nevím, jaký tam byly jména, oni jsou totiž anglický.

A když si hledáš třeba něco do školy na internetu.... Hledáš si někdy třeba do školy?

Jo, třeba na nějakej úkol nebo referát.

A je to tam podle pravdy na tom internetu?

Mmm, jak kdy.

A jak to poznáš, kdy jo a kdy ne.

Třeba když si tam vyhledávám nějaký zvíře, tak když ho znám, tak pak tam jsou jiný věci a já tomu pak moc nevěřím.

A kdybys třeba dělala referát na to, jak vypadá starý člověk, a našla tam něco o tom, tak tomu věříš? Napíšeš to do toho referátu?

Noo, ne.

Proč ne?

Protože třeba na tom internetu není vždycky, není to vždycky pravdivý a třeba babička je jiná, než jak ji popisují na tom internetu.

A myslíš celkově, kdybychom vzaly všechna ta média – jsou v nich všechny ty věci podle skutečnosti nebo spíš ne?

Spíš ne.

(reklama Vodafone - <https://www.youtube.com/watch?v=yvmgKJj3NA&feature=youtu.be>)

Tak co v té reklamě bylo? O čem to bylo?

Bylo to o vánoční hře. A tamto měli jakoby už nachystaný, že třeba zmáčkli ten balíček třeba a on hned dorazil, ale ono to třeba pár dní čeká, než to dorazí.

A jak tam byli zobrazení ty starý lidi?

Jako že jsou hodný a že ty mladší lidi jsou rádi, že tam hrajou ty starší, aby si taky něco v tom stáří zkusili.

A je to takhle i ve skutečnosti?

Podle mě ne.

A proč ne?

Protože třeba...

Myslím tím, jestli je stejné to, co jsi teď popsala. Jak se chovají mladší ke starším.

Jo, to jo.

A podle čeho jsi poznala, že jsou ti staří lidi staří?

Měli hodně vrásek a...

A co třeba to, jak byli ti staří lidé na těch počítačích a tabletech a tak...

To není opravdové, protože s tím tolik neumí, protože v tom nevyrostali a vyrůstali v tom až v dospělosti a když to třeba koupili, tak s tím vůbec neuměli.

Takže v tom tady lžou v té reklamě nebo jak to je?

Hm, jo. Protože oni je to museli nejdřív naučit.

Aha.

(reklama Penny - <https://www.tvspoty.cz/penny-market-o-vanocich-by-nikdo-nemel-byt-sam/>)

Tak co tahle reklama?

Ta byla o tom starým pánovi, který byl hodně starej a třeba on viděl tu mladou holčičku a chtěl jí dát toho medvídka k Vánocům a on jí ho dal a pak ho pozvali jakoby na štědrovečerní večeři, aby o Vánocích nebyl sám.

A jinak myslíš, že je tedy sám?

Podle mě není.

Takže jen neměl s kým být na Vánoce?

Ano.

A podle čeho jsi poznala, že je hodně starý?

Že jakoby, už měl šedý ty vlasy, vrásky a že jakoby, už moc nezvedal tu ruku, že jakoby, dělal jen tak (*zvedla jen maličko ruku*) a že se mu při tom ta ruka i klepala.

A to je normální takhle u starých lidí ve skutečnosti?

Jo.

(dva obrázky z pohádky Sněhurka a sedm trpaslíků – královna před kouzelným zrcadlem, královna jako čarodějnice s otráveným jablkem u Sněhurky)

Víš, co to je za pohádku?

Sněhurka?

Hm. A víš, o čem je ten příběh?

O holce, která byla krásná a měla macechu, která chtěla být hezčí než ona a tak udělala jedovatý jablko, dala jí ho a ona byla zlá.

A myslíš, že to je tak i ve skutečnosti? Že ty staré paní žárlí na ty mladší? Nebo jak to je podle tebe?

Hmm, někdy nežárlí, ale někdy jo, protože nechtějí mít vrásky, protože se jim to třeba nelíbí a nechtějí mít ty bílé vlasy.

A co podle tebe? Mohou být staré ženy hezké? Co ty vrásky a šedé vlasy?

Někomu to sluší a někomu ne.

(reklama Olfen neo forte - <https://www.youtube.com/watch?v=bV-nt0HHS28>)

Co tohle?

To bylo o tom pánovi, kterej byl starej, ale ne zas tak moc. A třeba když tam zvedal ten kufr, tak mu ruplo v zádech, tak ho ta jeho manželka namazala a ono to pomohlo. A mohl dělat třeba cokoli jinýho.

A to je podobné jako ve skutečnosti?

Ne.

A co je na tom jiného?

No, když ho třeba namažeš, tak to chvilku trvá, než to zabere.

Aha. A jak ho bolí ta záda, to je normální, stejné jako to mají starý lidi?

Jo.

A myslíš, jak jsi říkala, že starý lidi nemají takové možnosti jako ty mladí, jak jsi říkala, že třeba nemůžou jezdit na tom kole, když už jsou staří... Myslíš, že můžou být i tak spokojení a šťastní?

Podle mě jo.

A co myslíš, čím si to třeba vynahradí?

Vynahradí si to, že mají svoje koníčky, že někdo třeba háčkuje, má na to víc času, někdo třeba se stará o tu zahradu, baví ho to a někdo doma prostě třeba uklízí a taky ho to baví.

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru s Davidem (textová příloha)

(popis obrázku)

Mohl bys mi popsat ten obrázek?

No, tohle je starej člověk špatnej, kterej... Já jezdím na koloběžce a třeba když jezdíme někde na streetu nebo jakože na ulici, tak prostě když po nás takovýhle lidi pořvávají, ať tady nejezdíme nebo něco takovýho. Tadyto je ten dobrej, kterej jezdí na koloběžce nebo něco takovýho.

A oba jsou tedy starý.

Jo.

Takže může být i starý člověk takhle aktivní a jezdit na koloběžce.

No, tak 40letý třeba taky jezdí.

Hustý. A popsal bys mi ještě nějak víc do hloubky ten obrázek? Je tam něco, co toho starého člověka vystihuje?

No tak knír a tady je taky knír malej.

A něco dalšího, co by ho popsalo jako starého člověka.

Hmm, nevím.

A smějou se ti pánové?

Jo.

Takže jsou oba spokojení? Nebo jak to je?

Jo. Tady tenhle je spokojenej (*na levé straně*), protože nás může seřvat, tenhle je spokojenej, že může jezdit (*na pravé straně*).

A vztahuje se to nějak k celé té skupině starých lidí? Nebo jak to je? Jsou staří lidé spokojení?

Hmm, no, asi jo.

(první blok otázek)

Existuje něco, podle čeho poznáme starého člověka na první pohled.

Šedý vlasy a vrásky.

A nějaké jeho vlastnosti, které má starý člověk oproti mladému?

No, tak třeba nějaký lidi prostě nadávají na všechno nový – tomu se říká boomeři.

A od kolika let jsou tak ty lidi staří?

Tak třeba od 55 nebo od 60.

A napadlo by tě ještě něco krom vrásek a šedých vlasů, jak může vypadat?

No, tak hrbatej docela asi. A nějaký starý třeba oblečení docela.

A co podle tebe dělají staří lidé celý den? Kde bydlí, žijou, co je náplní jejich dne?

No, tak to úplně asi jako nevim.

A kde žijou starý lidi? Je to různý, nebo tam něco převažuje?

No, podle mě třeba asi víc na vesnici žijou starý lidi.

A když se zamyslíš, co dělají celý den... Ty třeba ráno vstaneš, nasnídáš se, jdeš do školy... Co oni dělají celý den?

Tak jestli nepracujou, tak třeba obdělávaj farmu nebo něco takovýho.

A pracují nebo nepracují teda staré lidi? Nebo na něčem záleží? Jak to je?

No, tak když maj důchod, tak ne. A když nemají, tak pracujou.

A znáš ty nějaké staré lidi?

Babičku a dědu.

Jak často se s nimi vídáš?

Docela často. Třeba jednou za měsíc s babičkou a s dědou asi míň často.

A ještě někoho?

No, tak další babičku a dědu a ještě prababičku.

A s těmi se vídáš jak často?

S prababičkou tak nějak jednou až dvakrát ročně, maximálně třikrát a s babičkou a dědou od táty se vídám třeba jen na narozeniny třeba moje nebo bráchy nebo něco takovýho.

A ještě by mě zajímalo... S kým podle tebe starý lidi tráví nejvíc času.

Tak asi s vnoučatama, jestli nějaký maj. Nebo s nějakýma kamarádama asi.

A tráví víc času tedy s mladými nebo se starými lidmi?

No tak se starýma asi.

Takže ty jejich kamarádi jsou starý, v jejich věku a s těmi tráví nejvíc času tedy.

Jo.

A tráví ho někdy i sami?

Asi jo. Třeba koukáním na televizi nebo něco takovýho.

A jsou častěji sami nebo s někým?

S někým.

Takže s těmi kamarády?

No, anebo s manželkou.

A jak ty si představuješ mladého člověka, jak ho poznáme? A odlišíme ho od starého?

Tak podle vzhledu prostě, že má jinou barvu vlasů nebo nemá tolik vrásek a myslím, že mladý jsou většinou víc vyšší, protože, nevím. Ale přijde mi, že jsou mladý víc vyšší. A tím chováním asi.

A jak se chovají mladý oproti starým?

No, ne že by to byly dvě skupina – jakože mladý a starý. Nějaký mladý se můžou chovat víc jako starý a starý se můžou chovat víc jako mladý. Ale většinou prostě se dokážou přizpůsobit ty mladý třeba. A podle mě jsou docela víc objektivnější.

A myslíš, že chtějí mladý lidi trávit čas s těma starýma? Chtějí si s nimi povídat?

No, tak třeba o něčem normálním, co baví toho mladýho, tak třeba jo – třeba s dědou a takhle.

A co myslíš tím „normálním“?

No tak třeba to, co koho baví a takhle. Ale že jo, když se mě ten starý člověk 5x zeptá, jak jde škola...

Tak už tě to nebaví.

No, to už ne.

A je tam něco, v čem můžou starý lidé pomoci těm mladým, co od nich mladí můžou získat?

No, tak třeba zkušenosti.

A myslíš, že mají staří lidé stejné možnosti jako ti mladí? Že můžou dělat cokoli, co ti mladí?

No to ne, že jo, protože třeba většinou ve stáří jsou různé nemoci s kloubama, tak třeba sportům se nemůžou tolik věnovat. A podle mě i proto jsou pak často takový, že nadávají na mladý furt. Nebo třeba na něco nového, co si třeba nemůžou vyzkoušet, tak na to prostě nadávají. Je jednodušší na to nadávat, když si to nemůžou vyzkoušet.

A myslíš, že můžou být někteří staří lidé šťastní, i když je teda trápí ty nemoci, jak ty říkáš a nemají teda ty možnosti?

Jo. Třeba si o tom můžou povídat s vnoučatama nebo s manželkou nebo tak.

A myslíš, že má stáří v něčem výhody? Že to mají staří v něčem jednodušší než ti mladší?

Tak když mají důchod, tak, že jo, nemusí pracovat a dostávají důchod. Tak to je taky taková trochu výhoda. A taky že často prostě třeba v tramvaji je pustíš sednout, protože jsou prostě starý a můžou mít, že jo, ty nemoci s kostma a takovýhle věci, že jo. A jsou v sociální společnosti víc jak kdyby ceněný nebo mají větší postavení.

Aha. A kdybych se teda zeptala naopak – co mají starší lidé za nevýhody, v čem to mají těžší než ti mladší?

No, tak určitě v tom, že mají ještě celý život před sebou a můžou zkoušet furt nové věci a když jsou starý, tak už není moc času na to dělat takovýchle věci.

A kdyby sis představil sám sebe jako starého – budeš šťastný? A na čem to bude záležet?

Nebudu šťastnej, protože nebudu jezdit na koloběžce.

Aha, takže když nebudeš mít možnosti jako teď, tak nebudeš šťastnej.

No. Ale jako možná budu moct jezdit jakože dýl než ostatní, protože se tomu věnuju už jakoby od dětství, tím pádem furt to dělám a nejsem prostě jakože od 20 sedim furt jenom na gauči nebo v hospodě a takovýchle věci?

Takže budeš nešťastnej, protože ti tohle bude chybět?

Jo. Ale budu mít, doufám, kamarády, s kterýma se kamarádím i teďka.

A budete si o tom pak povídat třeba...

No, ale nevím, jestli to je jako úplně reálný.

A jaký budeš, co budeš dělat?

No, to nevím. To si nedokážu představit.

A myslíš, že je starých a mladých lidí stejně, nebo je někoho víc?

Mladých lidí je asi moc. Teda víc. Protože dřív se podle mě rodilo míň dětí – třeba jedno. A teďka se mnohem častěj rodí dvojčata nebo trojčata a rodí se častěj. Takže podle mě víc mladých.

Ještě by mě zajímalo, jak se podle tebe chovají mladí lidé ke starším.

No tak některý, tak je třeba štvou ty starý, který furt na něco nadávaj, na něco, co je nový. Takže se k nim nechovaj úplně nejhezčejc a potom některý se k nim i přesto snaží chovat slušně, ale někdy to ani tak nejde. Jakože prostě, nevím, jako já jsem většinu času venku třeba a tam zažívám dost jakože zkušeností s takovýdema člověkama prostě, ke kterým se chováš slušně a prostě oni budou furt nadávat, protože jste mladý.

Tak to byla moje další otázka – jak se chovají starý k mladým.

No. Tak když to jsou jako kdyby boomeři, nebo takovýdle, tak prostě i přesto, že se k nim chováte slušně, tak i přesto na vás budou nadávat. A potom je tady taková druhá skupina, která se k vám bude chovat v pohodě, když se k nim budete chovat taky v pohodě.

A jaká je hlavní odlišnost mezi těmahle dvěma skupinama? Chápu, že jedno jsou boomeři a druzí...

No, ti boomeři jsou zaujatý takový...

Ahaa... Jak jsou zaujatí? Dokážeš to ještě víc...

Proti mladejm, protože ty mladý můžou dělat třeba víc sportů než oni. Nevím, přijde mi, že tak trochu záviděj.

A ta druhá skupina?

Ta druhá, to jsou podle mě prostě lidi, kteří to dokážou přijmout, že už to nemůžou dělat, a proto si z toho nic nedělají.

A je tedy nějaký způsob, jak si to vynahradiť, když už to přijmou?

No, tak třeba si s těma mladýma popovídají o tom.

(druhý blok otázek)

(vysvětlení, co jsou to média, vysvětlení instrukcí s kartičkami)

Víš co jsou to média?

Jo.

Tak já tady mám takhle kartičky s různými médii, které bych potřebovala seřadit podle toho, jak často to používáš, pokud vůbec, případně pak ukázat přímo to médium tady v domácnosti. Mám tu počítačové hry, film/pohádky, časopisy, televizi, sociální sítě... Máš nějakou sociální síť?

Jo, skoro všechny. Nebo teda ne všechny – mám Instagram, TikTok, YouTube... Dřív jsem měl Skype, ale to není sociální síť.

Dobře. Pak tady mám kartičku pro něco jiného na počítači nebo na telefonu – třeba koukání na YouTube bychom mohli zařadit sem...

Jo, to se koukám na různý koloběžkaře nebo skatery...

Dobře... Nebo třeba jestli si na internetu vyhledáváš něco do školy nebo tak.

Jo.

Dobře, pak tady mám rádio. Posloucháš někdy rádio?

Jo, třeba v autě, když si tam táta třeba pouští písničky. Ale není to úplně rádio.

Ok, tak to tady necháme a ještě něco jiného by tě napadlo, co třeba ještě používáš?

No tak třeba Google ještě, když mi něco přijde, že vidím něco třeba něco na TikToku a nepřijde mi to jako pravda, tak si to třeba vyhledám.

Hezký, takže si to takhle ověřuješ.

Hm, anebo se zeptám bráchy.

A bráchovi je kolik?

Tenhle rok mu bude 15.

Mohl bys mi tedy ty kartičky teď seřadit?

Seřazení kartiček s médii:

1. Sociální síť
2. Něco na telefonu
3. Filmy/pohádky
4. TV
5. Hry
6. Rádio

Co používáš častěji? Instagram nebo TikTok?

Stejně.

A máš hry na telefonu i na počítači?

Na počítači jsem hrál dřív docela dost, ale teď už vůbec nehraju. A na mobilu mám hry, ale nehraju je. Jen třeba když jsem v tramvaji na pět minut, tak si je zahraju.

A teď by mě zajímalo, když jsme si tak řekli, jak si představuješ toho starýho člověka a řekli jsme si, na co koukáš nebo co používáš, tak jestli jsi třeba v nějakým takovýmhle médiu viděl třeba starý lidi, starého člověka.

Na Tik Toku je dost starých lidí, který třeba nemají peníze, tak dělají takový různý trapný videa prostě, jenom aby byli slavný a měli z toho peníze.

A vyobrazuje to skutečnost? Chovají se staří lidé na tom TikToku stejně, jako se chovají staří lidé ve skutečnosti?

No tak to je úplně jiný. Prostě na TikToku se chovají úplně jinak než v realitě.

Aha. A co celkově TikTok? Jsou tam věci, který jsou podle skutečnosti?

No, tak většinou ne. Já tam jenom dávám klipy z koloběžky.

A ty jsi říkal, že když vidíš na TikToku něco, co ti přijde nereálné, tak si to ověříš na Googlu.

Jo. Nebo se zeptám bráchy.

A jak třeba poznáš, že tam je něco nereálného. Můžeš mi dát třeba nějaký příklad konkrétní?

No, nevím prostě, to je... Přijde mi to takový, že prostě nevím, jestli by se to úplně stalo. Nebo prostě že jsem to vůbec nikde neslyšel. Třeba kdyby tam byla zpráva, že umřel Putin, tak bych to už dávno slyšel od kamarádů nebo tak. Tak mi to přijde takový divný.

A když ti to nepřijde divný, tak tomu plně důvěřuješ? Myslíš, že by to ovlivnilo tvůj názor?

No, neovlivní. Vím, že by to mohla být jedna z možností, ale nedělám, že to hnedka jdu sdílet na Instagram nebo něco takového.

Aha. Takže si to nejdřív jako ověřuješ?

No. No, ne, jakože si to jdu ověřit, jako abych to věděl, když mi to přijde jako docela reálný. Tak prostě si to nechám pro sebe a nikde to nevykřikuju třeba takovýhle věci.

A proč?

Protože by to nemusela být pravda a potom by si ze mě lidi mohli dělat....

Legraci?

No...

A co Instagram? Ten je na tom jak?

Hm, tam sleduju třeba jen kamarády a slavný lidi třeba na koloběžce nebo něco takovýho. A dávám tam klipy z koloběžky a graffiti.

A tam věříš těm věcem? Nebo jak to je tam?

Já tam skoro na žádný takovýhle věci nekoukám.

A neviděl jsi tam nějaké staré lidi třeba? Nemluvil tam o nich někdo, nevzpomněl by sis?

Ne.

A co třeba ty věci na tom internetu? Když si vyhledáváš potom, třeba i když si pak ověřuješ ty věci z TikToku. Tak jak je to tam? Jsou tam ty věci vždy pravdivé? Jsou podle skutečnosti?

Většinou ne. Většinou je to jen udělané proto, aby to video mělo jako víc views.

A to myslíš teď ten TikTok?

Jo.

A co ten Google, internet?

No, tak to si většinou jako vyhledám třeba na Wikipedii nebo tak něco.

Jo. A tam tomu věříš?

Docela jo.

A co filmy a pohádky? Vzpomněl by sis na nějakého starého člověka v tom?

Třeba Policajt nebo rošťák. Tam bylo dost starých lidí.

A jak tam vypadali, jak tam byli zobrazení?

No, měli vrásky, neměli asi tak šedý vlasy, ale prostě...

A podle čeho jsi je teda poznal?

No, většinou podle těch vrásků. Ale byly prostě většinou úplně jiný.

Jaký?

Jiný jak kdyby každá postava byla jiná.

No a popsal bys mi tedy nějakou konkrétní jednu, na kterou by sis vzpomněl? Jak tam byl ukázaný ten člověk, jaký tam byl.

Byli tam lidi ukázaní i zlý i dobrý.

A dokázal by třeba film změnit tvůj názor na ty starý lidi?

Ne, ne. Já se ani často nekoukám na film, já jenom, když mě zaujme nějaký film, tak se na něj kouknu.

Jo. A na co třeba koukáš v televizi?

Já na televizi nekoukám moc. Jen třeba když se můj bratr na něco kouká, tak se třeba na 5 sekund zastavím, ale nepouštím si ji sám od sebe.

A kouká třeba mamka nebo brácha nebo někdo z rodiny na zprávy?

Jo.

A koukáš třeba někdy s ní?

Hm (*ano*).

A vidíš tam někdy třeba starý lidi?

Jo, ale já si toho tolik nevšímám moc.

Takže by sis moc nevzpomněl, v jakém tématu tam byli ty starý lidi zobrazení?

Ne, já moc nekoukám na... Jakože v televizi a na sociálních sítích a takhle a ve filmech moc nekoukám na ty starý lidi. Moc mě to nezajímá.

Dobře. A třeba v televizi, když je něco ve zprávách, jak to je? Je to tam podle skutečnosti?

To je podle toho, jaký je to program, jestli to je třeba Nova, Barrandov...

A co je teda objektivní nebo důvěryhodný program tedy?

Hmm, třeba Nova.

Dobře a věci tedy na Nově, když tam něco řeknou nebo ukážou, tak tomu obvykle důvěřuješ?

No, ne vždycky.

A kdy ne?

Třeba když mi to přijde nereálný nebo nějaký divný.

Aha. A kdyby ti to přišlo reálný a mamka by pak přišla nebo brácha by pak přišel a řekl by, že to není pravda, tak komu bys víc věřil? Televizi nebo bráchovi nebo mamce?

Hmmm....

Tak si představ, že v té televizi ukazují něco nebo mluví o něčem, čemu bys fakt věřil, že to je pravda. No a pak by přišel brácha a říkal by, že to pravda není.

No, podle toho, jestli by to byl brácha nebo máma. Mámě bych asi spíš věřil. A kdyby to byl brácha, tak bych chtěl, aby mi to třeba nějak dokázal.

Ahaa. Ale když něco je na tom TikToku, tak se jdeš spíš zeptat bráchy na to, jak to fakt je. Tak tam mu věříš spíš, ale u těch zpráv moc ne?

Ne.

A ty jsi říkal, že tě moc nezajímají ty starý lidi...

No ne, že mě to nezajímá, ale když třeba koukám na televizi nebo na filmy, tak si toho moc nevšímám, protože mě to v tom filmu třeba, když se něco děje, tak mě to moc nezajímá. Mě zajímá spíš ten děj.

A máš tady telefon?

Jo.

A ukázal bys mi TikTok a třeba narazíme na nějakého starého člověka...

Jo... *(Ukazuje TikTok)*

Já se o těch starých lidech na TikToku dozvím spíš z nějakých reakčních kanálů na YouTube.

Aha a co sleduješ na YouTube? No tak koloběžkářský videa, anebo když je třeba nějaké, nějaká kauza s někým, tak se kouknu na Sibiřana...

A když se to dozvíš z reakčních videí, jak říkáš, tak ty točí kdo? Jako třeba ten Sibiřan?

Jo, třeba on, to je prostě YouTuber normální.

A jak je to na tom YouTube, ty věci, které tam jsou, ty jsou pravdivé? Třeba tomu Sibiřanovi věříš, co říká?

No, ne všechno. Většinou, když mi to přijde divný, tak se kouknu třeba i na ostatní, jestli ty s tím třeba souhlasí.

Ostatní YouTubery?

Jo.

A na koho třeba ještě?

Ježíš, to teďka nevím.

A kdyby třeba řekla mamka nebo brácha, že to co říká ten Sibiřan, že to není pravda, tak bys věřil víc jemu nebo mamce nebo bráchovi? Nebo zase záleží?

Hmm... Záleží na tom, co to je za informaci.

A v čem bys třeba věřil mamce spíš?

No...

Nebo v čem bys jí nevěřil?

Třeba v nějaké kauze na TikToku, protože to, že jo, vůbec nesleduje, takže bych spíš věřil jemu...

Takže vždycky záleží na tom, jestli tomu ten člověk (mamka/brácha) rozumí nebo nerozumí.

Ano. Já znám jednoho takovýho starýho... Třeba tenhle (ukazuje na TikToku), tak ten natáčí třeba trapný videa jen aby byl slavný. Třeba dělal stream, kde mu umřel příbuznej a žebrol tam o peníze a říkal tam „Mně umřel příbuznej, tak mi dejte peníze...“ nebo něco takovýho. Tak prostě to mi třeba vadí.

A dokáže to, co je na tom TikToku, změnit tvůj názor na ty starý lidi? Že si třeba řekneš – „Ježišmarja, tak když tohle ty starý lidi tady dělaj, tak jsou všichni prostě trapný“? Nebo jak to je?

No, ne. Většinou prostě záleží a tom, co to je za starýho člověka.

Co tím myslíš? Kdo to může být?

No může to být ten dobrej nebo špatnej.

Aha, takže to rozděluješ na ty dvě skupiny, jak jsi říkal.

No, jakože ty skupinky se pak rozdělí na další podskupiny – v čem jsou špatný a v čem jsou dobrý, ale většinou... No, jenom na tyhle dvě.

Aha, takže i na tom TikToku to takhle rozděluješ. Na ty, co jsou cool a pak na ty, co jsou boomeři a nadávají na ty děti.

Jo.

(reklama Vodafone - <https://www.youtube.com/watch?v=yvmgKJj3NA&feature=youtu.be>)

O čem je ta reklama? Co si o ní myslíš?

No, to je trapný prostě. Já ani nevím, o čem... Jakože na co ta reklama je.

(smích) **Dobře. Je na Vodafone...**

Bych si prvně myslel, že je na nějaký divadlo třeba.

A odráží nějak realitu ta reklama, ty lidi, jak se tam chovají, jací jsou? Je to jako ve skutečnosti nebo je to něčím jiný? Nebo proč je to trapný?

No, trapný je to v tom, že prostě, že neuměj udělat reklamu, která by minimálně řekla, o čem to je.

A to, co se tam děje ohledně těch starých lidí, co to? Jak tam jsou zobrazení. Jsou stejní jako ve skutečnosti?

Hmm, podle toho jaká reklama, ale tady moc asi ne.

Proč ne?

Nevím, přišli mi tam takový jako nevýrazný, takový neutrální. Nevím, moc, moc.

A ve skutečnosti jsou tedy výraznější?

No, podle toho, no, jo.

(reklama Penny - <https://www.tvspoty.cz/penny-market-o-vanocich-by-nikdo-nemel-byt-sam/>)

Co si o tom myslíš?

No, ta celková reklama mi taky přijde docela stupidní, protože zase nevím, jestli to je na Albert, Penny nebo nějaký elektro...

Dobře a když ne budeme bavit o tom, že jsou blbě vymyšlené ty reklamy, ale spíš o tom, jak tam jsou zobrazení ty staré lidi... Tak jaká z nich je reálnější?

Ta první podle mě.

A proč?

Protože tady to je takový jakože v tom Penny třeba a takhle spíš nakupují podle mě starší lidi, protože mladý lidi nevím, jestli moc nakupují velký nákupy nebo takhle...

No a ty starý lidi...

Ale mně to přijde, že to Penny se snaží udělat, že ty starý lidi jsou prostě jakoby nejlepší, aby tam jako víc nakupovali.

Přijde ti, že tady byl ten starý člověk ukázaný jako ten nejlepší? O čem ta reklama tedy celkově je? Nebo proč je jako nejlepší?

No o tom, že on tu holku vidí z okna, tak jí přinese dárek a oni ho pozvou na večeři.

Aha.

(ukázka z filmu Going in Style 32:00, akční senioři)

Viděl jsi tenhle film?

Ne.

Můžou si takhle starý lidi užívat života i když jsou staří a mají, jak jsi říkal, nějaké ty nemoci kloubů a tak?

No, řekl bych, že asi spíš moc ne. Ale... no, asi spíš moc ne.

Ještě mě napadá, na konci té reklamy předtím něco říkali, slyšel jsi to?

Ne.

Říkali tam, že o Vánocích by nikdo neměl být sám? Proč tam o tom takhle mluví?

Aby u nich lidi víc nakupovali?

Ok, dobře. A kdybychom to vzali tak, že nám říkají, že se máme o ty staré starat, že by nikdo neměl být sám? Co bys na to řekl?

No, mně to přijde, že by se o sebe... Podle toho, jak jsou starý, ale třeba od 60 do třeba maximálně 75 by se o sebe měli umět aspoň trochu postarat.

A co pak?

No, pak by se to mohlo jakože nějak, no, pak bysme se o ně mohli holt starat, prostě jako že bysme za ně domlouvali, třeba nějaký večere.

A „my“ myslíš kdo?

No, třeba o dědu, kdyby byl starší, tak máma, táta prostě. Možná trochu my s bráchama.

No a v téhle reklamě, když to srovnáš s tím, co je v téhle reklamě? Co bys k tomu řekl? Patří už do té skupiny nad těch 75? Nebo jak to je?

No, vypadá tak na 80.

Takže už patří do té skupiny, kdy se o něj má někdo starat a je to teda podobné skutečnosti?

Jo.

(reklama Olfen neo forte - <https://www.youtube.com/watch?v=bV-nt0HHS28>)

Co tahle reklama? Co si o tom myslíš?

Ta je docela v pohodě, je to udělaný docela podle skutečnosti. Nevím, jestli ten lék bude úplně 100% fungovat, ale není to tak stupidní, jako...

A to, jak tam vypadají ti staří lidé? Jsou to vůbec staří lidé?

Nevím, mně připadali třeba tak na 40, 45.

Aha. Takže nejsou ještě starý?

Podle mě moc ne?

A o čem byla ta reklama?

O tom, že starý lidi víc mají ty problémy s těma kostma.

Takže se to teda podobá starým lidem, které ty si představuješ, znáš?

Trochu. Ale mě taky docela často bolí záda.

Aha, takže by tam mohli hrát i mladí lidi v té reklamě?

Jo.

A čteš nějaký knížky?

Ne, jen když mi to dá třeba děda s babičkou nebo na čtenářskej deník.

Ty sis v těch médiích představil jen staré pány vždy. Dokázal by sis vzpomenout na nějakou starou paní?

Hm...

Koukáš nebo koukal jsi někdy na pohádky?

Jo, ale moc si z nich nepamatuju.

A kdybich ti ukázala tyhle fotky/obrázky, znáš něco z toho (ukázky fotek/obrázků z pohádek)?

Tuhle třeba, ta je z Harryho Pottera.

A je stará?

Jo, docela jo.

A jak jsi to poznal?

Má vrásky.

Aha. A jak tam byla zobrazená, jaká tam byla?

Taková šílená věštkyně... nebo jakože zblázněná, která se prostě zbláznila a který nikdo nevěří třeba, že umí věštit, ale čas od času třeba v tom filmu předpověděla, že po Harrym půjde ten Voldemort a pak předpověděla, že Voldemort znovu ožije, a tak prostě takovýchle věci, takže občas vyvěštila takovýchle věci.

Aha, jako že občas pomohla v něčem.

Jo.

A ještě tady mám tohle

(dva obrázky z pohádky Sněhurka a sedm trpaslíků – královna před kouzelným zrcadlem, královna jako čarodějnice s otráveným jablkem u Sněhurky)

Sněhurka.

A pamatuješ si trochu ten příběh?

Jo.

A co tady na těch obrázcích vlastně je?

Tady je ta ježibaba a jde jí dát to otrávené jablko.

A ten obrázek vedle?

To je ta, ta... královna, která si myslí, že je nejhezčí na světě, ale ono to zrcadlo jí řekne, že je Sněhurka nejhezčí na světě a proto to na ní pošle... A ta ježibaba je vlastně myslím, že ona.

A je tohle stejné jako v realitě? Samozřejmě se královna nepromění v ježibabu a nepůjde někoho otrávit, ale ona tady ta královna žárlí na tu Sněhurku, protože je hezčí. Je to tak i ve skutečnosti, že staré paní se cítí ošklivější než ty mladé holky a žárlí na ně? Nebo to tady je smyšlené?

No, jakože nějaký jo. Třeba nějaká skupina těch starých žen může takhle jako kdyby fungovat.

A myslíš, že může být stará paní hezká?

Jo.

Dobře, tak jo. A řekl bys, že jsou v těch médiích staří lidé hlavními postavami nebo vedlejšími?

Podle mě podle toho, v jakých médiích, ale podle mě jako víc vedlejší.

Ok a napadne tě něco konkrétního?

No, třeba ty reklamy dvě, tam byly podle mě spíš vedlejší. Že ta hlavní postava – ten režisér byl docela mladej. Ale v té druhé byla zase ta hlavní postava ten starý důchodce. Nebo třeba na Barrantově třeba mi přijde, že jsou spíš hlavní ty důchodci.

A proč?

Nevim, já jsem se na Barrantov nikdy nekoukal, ale přijde mi, že se snaží působit spíš na ty důchodce, protože tam prodávají různý nepravý třeba prsteny, který předstírají, že jsou třeba za 8 tisíc, ale jsou spíš za 2 tisíce nebo nějak tak... a prostě...

Jsou to fejky jako...

Jo a ty mladý prostě mají víc jak kdyby zkušeností s tím, tak na to prostě neskočej, ale ty důchodci, že jo, na to skočej spíš.

A jak tohle víš, jak jsi to zjistil, že na to důchodci skočí víc.

Od Kovyho třeba.

Aha, dobře. A kdybychom měli zhodnotit všechna ta média, tak čemu věříš nejvíc, z čeho by sis vzal nejvíc těch informací?

Z YouTube.

A stalo se někdy, že by ti na YouTube přišlo něco nereálný, nebo něco jako...

Jo, ale teďka si nemůžu vzpomenout...

To nevadí, dobře, tak to bude vše. Děkuju ti moc.

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru s Vítkem (textová příloha)

(popis obrázku)

Popsal bys mi ten obrázek? Podle čeho můžeme poznat, že to je starý člověk? Co je tam důležité?

Má fousy, vlasy jen takhle po straně, nahoře už moc vlasy nemá.

A proč má ten křivý nos? Je to důležité?

Asi není, prostě jsem si to tak nějak představil.

A koho jsi maloval, kdo to je? (namaloval muže)

Prostě nějaký starý člověk.

(první blok otázek)

Existuje něco, podle čeho my poznáme starého člověka? Něco dalšího krom toho, co jsi už namaloval na obrázku?

Má tu hůlku, brýle...

A jaké má třeba další vlastnosti? Nejen jak vypadá....

Je hodnější.

A od kolika let je podle tebe člověk starý?

Od těch 60.

A co bys řekl, že tak dělá starý člověk celý den. Kde bydlí, kde žije?

No tak, v tom, jak se tomu říká. V důchodců...

V domově důchodců?

Jo. Někdo ne, někdo jo.

A co tak může dělat celý den?

Chodí do práce, nají se...

Takže normálně chodí do práce?

Jo, nějaký jo.

A vzpomeneš si na nějaké staré lidi, které znáš?

Babička moje.

A jak často se vidíš s babičkou, jak často se s ní sházíš?

Tak nějak jednou za měsíc.

A když se vrátíme k tomu obrázku, ten muž se mračí, proč se mračí? Je šťastný nebo nešťastný?

Nešťastný.

A proč?

Protože udělal něco špatného.

A má to něco společného s tím, že je starý?

Ne.

A s kým bys tak řekl, že tráví staré lidi nejvíc času?

Nevím.

Myslíš, že ho tráví víc s mladými nebo se starými lidmi?

S mladýma.

A jak si představuješ mladého člověka? Vypadají mladí lidé jinak než staří lidé?

No, jo. Vypadají jinak.

A jak?

Nemají šedivé vlasy, nemají vrásky, nemají hůlku.

Říkal jsi, že tráví čas víc s mladšími lidmi. Tráví ho někdy i sami? Jak často?

Někdy jo, někdy ne.

A jsou častěji sami nebo s mladými lidmi?

Spíš o samotě.

A myslíš, že chtějí mladší lidi trávit čas se staršími?

Ne.

A myslíš, že se ještě v něčem jiném liší staří lidé od mladších? Třeba v nějakých vlastnostech, které mají, nejen jak vypadají...

Nechodí takhle (*předváděl starého člověka, jak chodí shrbený a s holí*).

A myslíš, že mají podle tebe ti staří lidé nějakou výhodu? Mají to v něčem jednodušší?

(*kroucení hlavou ve smyslu ne*)

A naopak? Mají to mladší lidé v něčem jednodušší?

Nastejně by jsem to...

Aha, takže ani jedni nemají výhodu nebo nevýhodu. A dokázal by sis sebe představit jako starého? Když si sebe představíš, myslíš, že budeš šťastný? Na čem to bude záležet?

Ne.

A na čem to závisí.

Protože zemřu.

A myslíš, že je stejně mladých lidí jako starých? Nebo je některých víc?

To já nevím.

A jak se podle tebe chovají mladší lidé k těm starším?

To je jednoduchý, ne? Hezky přece.

A starý k mladému?

Hmmm, nastejně.

Taky hezky?

Hm. Vždycky ne, ale....

A kdy ne?

Třeba když si nadávaj.

A kvůli čemu? A nadávají si navzájem? Nebo nadává mladý starýmu nebo starý mladýmu?

Mladý starýmu.

A kvůli čemu? Napadlo by tě něco?

Ne.

Nenapadlo tě ještě teď v průběhu, jak bys ještě popsal starého člověka, něco dalšího k tomu?

Ne.

(druhý blok otázek)

(vysvětlení, co jsou to média, vysvětlení instrukcí s kartičkami)

Máš nějakou sociální síť?

Nemám.

A hraješ nějaké počítačové hry? Nebo hry na mobilu?

FIFU, LOLko, 101 her

Takže na počítači hlavně? Nebo i na telefonu?

Hlavně na počítači, na telefonu jen šachy.

A na televizi koukáš?

Jo.

A na co?

No tak nějaký youtuber....

Aha, takže na YouTube tam koukáš...

Ano.

A koukáš třeba někdy na zprávy s mamkou a tatškou?

Ne.

A čteš nějaké knížky nebo časopisy?

Jo čtu, teď čtu Prapsy (*knížka*).

A hledáš si třeba něco na telefonu nebo na počítači do školy?

Jo, jo, taky.

Seřazení kartiček s médii:

1. Filmy a pohádky
2. Ostatní věci na telefonu
3. Knižky a časopisy
4. Televize
5. Počítačové hry

Vzpomněl by sis na nějaký konkrétní příklad, kdy jsi viděl starého člověka v některém z těchto médií? Už jsme si řekli, jak si představuješ starého člověka i která média používáš, tak napadlo by tě, kde a kdy ten starý člověk byl?

Třeba tady v téhle pohádce (na kartičce vytištěné Vzhůru do oblak).

A jak ho poznáš, že je starý?

Má brýle, vrásky...

A nějaký jiný příklad? V televizi, na YouTube, v knížce?

Nevím.

A v některé PC hře?

Ne.

A řekl bys, když koukáš na nějaký film, myslíš, že to co je v něm je jako ve skutečnosti? Nebo jak je to v těch různých médiích? Jsou ty věci v nich podle skutečnosti? Je to ve všech stejné nebo se to nějak liší?

Hm, tohle neexistuje, tohle taky ne, tohle taky ne...(začal ukazovat na filmy a pohádky na kartičkách)

A když je to třeba nějaký film nebo seriál, kde je třeba nějaká rodina, která zažívá věci jako třeba tvoje rodina, vypadá jako normální rodina... Je tohle pak podle skutečnosti? Rozumíš mi? Jak o tom přemýšlíš?

No je to podle skutečnosti.

A co třeba zprávy, které jsou třeba v televizi. Je to tam jako ve skutečnosti?

Jo je.

A co kdyby mamka nebo tat'ka přišli domu a řekli by ti, že staří lidé jsou hodní a něco by ti tam o nich pověděli a pak bys v televizi viděl, že ti staří lidé jsou jiní, než říkali rodiče. Komu bys víc věřil?

Asi té televizi.

A co třeba počítačové hry, jsou podle skutečnosti?

Ne, tam je to vymyšlený.

A co třeba v nějaké pohádce, vzpomněl by sis na starého člověka tam?

Ne.

A jsou podle tebe ti staří lidé ve filmu, v pohádce nebo ve hře ti hlavní, hrají hlavní role, nebo spíš hrají vedlejší role?

Spíš vedlejší?

A ukázal bys mi, jaké ty hry hraješ?

Jo.

(přesunutí k počítači)

Ukázal bys mi tedy nějaké hry, které hraješ rád?

(ukázání Lolka – žádný starý člověk, FIFA – žádný starý člověk, 101 her)

A tady je nějaký starý člověk?

Jo, tenhle mi připadá starej. Hodně moc starej.

A jak jsi to poznal?

Nevím.

A jezdí tam na motorce a stejně je starý?

Jo.

Tak mi ukaž tu hru.

Mám ji spustit?

Jo, klidně. A podle čeho jsi tedy poznal, že je starý? Ty jsi říkal, že staří lidé jsou pomalí na začátku a teďka tenhle pán jezdí rychle na motorce a hýbe se rychle. Tak jak to je? Stejně je starý?

Jo.

A je i tak starý?

No, je.

A jak jsi to tedy poznal?

Podle mé fantazie.

(spuštění FIFA)

A tihle nejsou staří?

Jo, vypadají.

A i když jsou staří, tak ještě hrají fotbal?

Jo, tak 4 jsou, ok. Tak tady ti to kopnu a gól... *(komentuje hru)*

(přesunutí zpět)

A ukázal bys mi tu knížku, kterou čteš?

Jo.

A v těch knížkách to je podle skutečnosti? Nebo co si o tom myslíš?

Ne, podle fantazie.

A ve všech knížkách to tak je?

No, ne. Třeba Harry Potter v těch knížkách je jiný než...

Než ve filmu?

Jo.

(reklama Vodafone - <https://www.youtube.com/watch?v=yvmgKJj3NA&feature=youtu.be>)

Viděl jsi tu reklamu už?

Ne. *(směje se reklamě)* To není sníh... *(komentuje reklamu)*

Co si o té reklamě myslíš? Co tam v ní je? Je podle skutečnosti?

Není to podle skutečnosti.

A proč? O co tam hlavně jde?

No, starý pánové a starý paní...

A jací jsou? Jaká je ta reklama?

No, tak je ujetá. *(smích)*

A co třeba to, jak tam jsou ty babičky na těch tabletech, telefonech a počítačích? Co bys mi k tomu řekl?

To není normální.

Proč?

Protože babička Hanka neumí na telefonu. Prostě to nedokáže.

A co další staří lidé?

Taky ne.

Takže tohle není teda podle skutečnosti? Není to tak stejně ve skutečnosti?

Ne. Je to vymyšlený.

Ani když je to takhle v televizi a opravdu tam ukazují ty staré lidi, jak umí na těch přístrojích, tak by to nezměnilo tvůj názor?

Ne.

(reklama Penny - <https://www.tvspoty.cz/penny-market-o-vanocich-by-nikdo-nemel-byt-sam/>)

Viděl jsi tuhle reklamu?

Ne.

Je tohle starý člověk?

Ano.

Jak to poznáš?

Podle vlasů, podle vrásků, je takovej to to.... Starší pán prostě. No tak co ukážeš, no *(komentuje reklamu)*.

Tak co tahle reklama? Co si o ní myslíš? Je to jako ve skutečnosti to, co je v ní?

No tak asi jo, je to podle skutečnosti.

A vypadají takhle staří lidé, jak to je?

No jo. Jedno pravidlo to ale má. Že se musí sejít celá rodina o Vánocích.

A ty jsi předtím říkal, že by na sebe mladí a staří měli být hodní. Tady to je?

Jo.

(reklama Olfen neo forte - <https://www.youtube.com/watch?v=bV-nt0HHS28>)

Co tohle? Jsou to staří lidé?

No trošku jsou.

A je tohle podle skutečnosti? Co si o téhle reklamě myslíš?

No tak tohle na záda pomáhá, to vím.

A proč v té reklamě jsou třeba starší lidé? Proč tam nejsou mladší? Je jedno, kdo by tam byl?

Jo, bylo by to jedno.

A je to jako ve skutečnosti, že staré lidi bolí záda? Nebo jak to je s tou reklamou?

No, to je podle skutečnosti (*hodně rozhodně řečeno*).

A vzpomněl by sis i na nějakou starou paní v médiích, nejen na pána starého?

No, třeba svou ségru.

Ségra je stará?

Ne.

Aha, ale je to paní. Ale není stará, vid'? Co stará paní v médiích?

Nevím.

A ještě mi pověz, píšou vždy pravdu na počítači, když si něco hledáš do školy?

No někdy jo, někdy ne.

A kdy jo a kdy ne?

Třeba když vyhledám....

Jak to zjistíš, že to třeba není pravda?

Když to třeba řekne mamka.

Příloha č. 7: Přepis rozhovoru s Mikulášem (textová příloha)

(popis obrázku)

Mohl bys mi trochu ten obrázek popsat? Koho sis představoval, když jsi to maloval?

Nějakýho starýho muže, něco takovýho.

A je to tedy moc hezké, jsi šikovný.

Děkuju.

A co je na tom obrázku to důležité, to, co poukazuje hlavně na to, že ten člověk je starý?

Tak třeba vrásky, někdy i třeba šedivé vlasy nebo vousy – tak jsem si řekl, že vousy. A třeba že jsou o berli nebo o hůlce.

A má brýle, nad tím jsi přemýšlel jak?

Taky protože je starý.

A koukám, že se směje. Je šťastný, spokojený?

Jo.

A proč? Přemýšlel jsi nad tím nějak? Je to tak, že všichni starý lidi jsou spokojení nebo sis představil tohohle člověka v nějaké konkrétní situaci, kdy je spokojený?

No, tohohle člověka.

A jsou staří lidé šťastní? Co myslíš?

Nemusej být.

Tak jo, tak si tady ten obrázek necháme, abychom stále viděli, jak si toho starého člověka představuješ a já se tě teď zeptám na pár otázek.

(první blok otázek)

Existuje ještě něco dalšího, než co máš na tom obrázku, podle čeho poznáme, že je ten člověk starý?

Může třeba nosit starý oblečení, které nosil jako mladej třeba. A taky brýle nebo naslouchátko třeba.

A napadly by tě třeba nějaké vlastnosti jeho, nejen jak vypadá, ale i jaký je...

No, může být třeba moudřej, že toho hodě zažil. Má třeba hodně zkušeností. Může být samozřejmě chytřej a může být...

Klidně stačí, jestli tě už nic teď nenapadá, třeba tě napadne něco ještě v průběhu, tak klidně řekni pak.

Noo, jo, dobře.

Od kolika let bys řekl, že je ten člověk starej? V kolika letech přichází do stáří.

Tak třeba okolo 70.

A co podle tebe dělá starý člověk celý den? Kde bydlí, kde žije, co je jeho program?

No, třeba, nevím, jestli většinou, můžou bydlet třeba sami. A potom by si mohli třeba k sobě dokoupit třeba nějakýho mazlíčka. Kdyby to tak bylo, tak třeba starání o mazlíčka. Potom třeba číst si noviny si může. A různý kdyby teda, kdyby šli třeba s tím mazlíčkem ven, takže na nějaké ty procházky. A, no...

A znáš ty nějaké staré lidi? Co to je za lidi? Napadne tě teďka někdo, kdo je starý? Někdo konkrétní?

No, tak babička určitě.

A jak často se s ní vídáš?

Třeba jednou za měsíc, někdy i víckrát.

Ještě někdo?

Asi už nikdo.

A babička bydlí sama?

Ne, bydlí s tetou.

A s kým si myslíš, že ti staří lidé tráví nejvíc času?

No, buď teda s těma mazlíčkama, když je teda maj. Nebo popřípadě s rodinou.

A tráví tedy víc času se starými lidmi nebo s mladšími? Nebo jak se na to díváš? Třeba to není u všech stejné...

Hmm, nevím. No tak moje babička to má určitě s mladšíma, protože jak bydlí s tetou, tak to... U dalších klidně když můžou být třeba v domově důchodců, tak můžou se třeba vídat se staršíma.

A myslíš, že třeba mladý lidi tráví rádi čas se starými lidmi?

No, taky záleží, jaký ty starý lidi jsou.

A myslíš, že je třeba baví si s těmi starými povídat?

Joo.

A proč?

No, třeba právě když toho hodně zažili, tak si můžou třeba povídat o těch zážitcích a tak... Ono taky ten život toho starýho člověka je o něco jinej. Můžou povídat právě i o těch denních zkušenostech a takových věcech.

A tebe to baví povídat si se starými lidmi?

Joo.

Jak ty si představuješ mladýho člověka? Jak vypadá?

Třeba takovej energickej může být, může třeba....

Tak to nechme tak, nějak si ho sám představ a řekni mi, jestli se nějak liší mladí lidé od těch starých. Jestli tam je něco, co je fakt jiné.

No tak určitě vzhledově a i třeba zkušenostma.

A jak vzhledově?

Třeba mladý lidi nemají tolik vrásek. Nebo jich mají třeba stejně ale nemají je tolik v...

Nejsou tolik vidět, nejsou tolik výrazné?

Jo. A většinou mladý lidi nosí nový oblečení, když nejsou nějak handicapovaní nebo nemají žádnou....

Nemoc?

Jo, nemoc, tak nemusí nosit žádné hůlky a tak.

A pak jsi říkal podle zkušeností?

Jo.

A myslíš, že má ten starý člověk stejné možnosti jako ten mladý? Že může dělat cokoliv co ten mladý?

Ne, nemůže.

A co třeba ne?

Nemůže třeba běhat, nemůže...

A proč?

Můžou ho třeba bolet právě kolena. Nebo kvůli těmhle třeba normálním věcem, který starý člověk normálně, nebo ne vždycky, ale většinou má.

A myslíš, že si i přes to starý člověk může užívat? Jak nad tím přemýšlíš? Může být i tak šťastný?

Podle mě i jo.

Vynahradí si to něčím?

No, je to možný.

A napadlo by tě čím?

To ne.

A když by sis sebe představil jako starého, jsi šťastný? Co budeš dělat? Budeš spokojený? Na čem to bude záležet?

Nejspíš budu šťastnej, kdybych měl jako lidi kolem sebe. Že bych se s nimi jako vídal nebo takovýhle věci.

Myslíš, že to mají starší lidé v něčem jednodušší než mladí? Že mají nějaké výhody?

To nevím.

V čem to mají mladí lidé těžší než ti staří?

No, třeba že musí chodit do té práce. Můžou být nějak vystresovaní z práce ty mladý lidi. Což starý lidi už většinou nechoděj, takže nemusí být právě takhle vystresovaní a takovýhle věci.

A když si to představíš naopak? Mají to mladší v něčem jednodušší než starý?

No tak třeba v tom pohybu, někdy třeba mají i nějaký nemoce, můžou je právě často bolet nějaký věci.

A když říkáš, že ty starý nechodí do práce, víš, kde berou peníze, z čeho žijou?

Ne.

Je podle tebe stejně mladých lidí jako starých? Nebo je některé skupinky víc?

Možná někdy víc i těch starých.

A jak jsi na to přišel, z čeho to usuzuješ?

Nevím, když vidím, že se prostě víc umírá než třeba se rodí prostě děti, tak mi přijde, že prostě víc je těch starejch.

A jak to víš tohle?

To jsem někde slyšel.

A vzpomeneš si kde?

Ve škole třeba, vlastně všude.

A jak se podle tebe chovají mladý lidé ke starším. Jak bys to zhodnotil.

No, většinou by se měli právě chovat jako dobře, protože ty starý lidi, někdy je může třeba něco naštvat třeba víc, než kdybys to řekl třeba mladýmu člověku nějakýmu... A celkově...

A říkáš, že by měli... Chovají se tak?

No, taky záleží na jak jakýho člověka a i když je třeba ten mladej člověk mladej, ale není zas tak mladej, tak taky to může být tím.

Jako když stárne....

Jako když stárne no,...

Tak se jako chová hůř k těm starším? Nebo jak to myslíš?

Není to tak vždycky, ale může to tak být.

A proč?

Nevím. Třeba někdy ho prostě ten starej člověk naštve nějak....

A jak se chovají naopak starý lidi k mladým? Klidně kdyby tě napadla konkrétní situace, nebo to celkově zhodnot'.

Ono... taky by se měli asi chovat dobře, ale záleží taky na tom jestli ten mladý člověk... Protože mi přijde, že ty starý lidi se často chovají podobně jako vlastě ten mladej člověk k nim. Že to je tak jako vzájemný.

Aha, takže to moc nezáleží na tom, jestli je člověk starý nebo mladý, ale je to prostě podle toho, jak se k němu chová ten druhý. Dobře, tak tím jsme prošli tuhle první část, nějak jsme probrali, jak ty si tedy představuješ toho starého člověka a teď bychom přešli k další části.

(druhý blok otázek)

(vysvětlení, co jsou to média, vysvětlení instrukcí s kartičkami)

Seřazení kartiček s médii:

1. PC hry, hry na telefonu – Filmy/pohádky
2. Telefon/PC
3. Televize
4. Knížky/časopisy
5. Sociální sítě
6. Rádio

Tak mi dej nahoru to, co nejvíc děláš a postupně seřad' zbylé kartičky až k tomu, co děláš nejméně.

Tohle bude asi tak na stejno *(PC hry, hry na telefonu, filmy, pohádky)*.

A na tom telefonu a na počítači co?

No, buď si vyhledávám na tom počítači, třeba když mám nějaký referát, tak si vyhledávám věci. Anebo koukám na ten YouTube.

A na co koukáš v televizi?

Hm, na to, co zrovna dávaj. A když nedávaj nic, tak si třeba s mamkou pustíme zprávy.

Aha, dobře. Pak knihy a časopisy. Co čteš za knížku?

Noo, teď máme nějakou, ježiš, já si ani nepamatuju, jak se jmenuje.

A do školy něco?

Jo jo, do školy, do školy.

A sociální sítě?

Instagram, ale jenom trošku.

A rádio?

Jenom v autě, popřípadě si tady někdy pustíme rádio, když třeba mamka vaří a já jí pomáhám.

Tak si tu ty kartičky necháme rozložené. Když jsme si teď řekly, co používáš, na co koukáš, tak by mě zajímalo, jestli by sis vzpomněl, jestli v některých z těch médií byl ukázaný starý člověk.

Tak určitě v televizi.

A kde přesně?

Ve zprávách...

A jak tam jsou ukázaní, co tam dělají, co o nich říkají?

Tak většinou jsou tam obecně, ale to my většinou...

To to znamená obecně?

Že se myslí víc lidí, a ne třeba konkrétní člověk.

Aha, jako že mluví o starých lidech jako o celé skupině. A co o nich říkají?

Noo, záleží o čem se baví. Teďkon se třeba bavili o tom, jak se můžou mít třeba v tom domově důchodců a tyhle věci.

A ukazují je tam jako... Jak ty to vnímáš? Ukazují je tam v dobrém světle nebo naopak?

No, většinou to je, že je ukazují v tom dobrém světle, ale většinou je to o tom, že jak se k nim ten domov důchodců chová. A když tam jsou třeba pak rozhovory s nějakýma těma důchodcema, tak je pravda, že nějaký se tam chovali, že jim to tam moc dobrý jako nepřišlo.

A věříš ty tomu, co tam je v těch televizních novinách? Ukazují tam skutečnost? Nebo jak to je?

No, jako... Někdy když právě slyším nějaký ty rozhovory s těma lidma, tak mi přijde, že to je právě jako víc... Že ty lidi víc do toho mikrofonu spíš víc jako hrajou.

Aha, takže tomu moc nevěříš?

Nevěřim tomu moc, no.

A kdybys tomu, co tam říkají, naopak věřil? Když se ti nezdá, že hrajou, jak říkáš, tak tomu věříš? Tak by to mohlo změnit tvůj názor?

Jo, jo.

A kdyby se ti třeba zdálo, že tam je něco podle skutečnosti a věřil bys tomu a mamka by ti pak řekla, že to ale není pravda. Komu bys pak věřil spíš?

Asi spíš těm zprávám, protože přece jen mi to přijde, že se tam prostě nedohadují a tyhle věci... Nevim, asi bych prostě věřil víc těm zprávám. Protože mamce se to může zdát jinak než mně, a taky to nemusí být správně. Vlastně bych ani nemohl vědět, co je pravda a co lež.

A kdyby sis udělal nějaký názor na ty staré lidi a pak by je v těch zprávách ukázali jinak a pověděli o nich něco jiného, změnilo by to tvůj názor?

Možná trošku, ale taky záleží, jak v čem.

A napadlo by tě ještě někde jinde, že bys je viděl? Třeba ve filmu?

Jo, filmy a pohádky, určitě.

A napadl by tě nějaký konkrétní příklad?

Tak třeba právě v tom filmu Vzhůru do oblak. Tam byl takovej zakrslej dědeček, ale ten kluk ho pak právě jakoby změnil, že už byl pak takovej víc otevřenej světu.

A jak je to v těch filmech? Je to podle skutečnosti nebo vymýšlí si tam nebo jak to je?

Někdy to může být i podle skutečnosti, já si myslím, že někdy to tak i může být.

A jak to poznáš třeba? Je tam něco, co ti řekne, že to je podle skutečnosti?

No, tak zaprvý to musí být nějak logický.

Jako jak? Že jsi to už někde musel slyšet? Nebo?

No, třeba.

A je to stejně třeba u kreslených filmů/pohádek i u hraných? Nebo je to jiné?

Asi těm filmům hraným věřím víc, ale záleží i na té situaci.

A kdyby byly v tom filmu nějak jinak zobrazené ty staré lidi, dokázalo by to změnit tvůj názor na ně?

Ne. (rozhodně)

Aha, takže to může být podle skutečnosti, ale tvůj názor na ně to změnit nemůže. A jsou podle tebe ti staří lidé ve filmech a v pohádkách jako ti hlavní – hrají hlavní role – nebo hrají spíš vedlejší role? Jak to je podle tebe?

Většinou to je vedlejší, protože třeba hodněkrát těm lidem tam můžou pomoci, jak jsou třeba moudrý a třeba kdyby ten hlavní hrdina byl mladej, tak mu můžou nějak pomoci, třeba mu poradit.

A je to tak i ve skutečnosti? Kdyby sis to představil v normálním životě, to, co jsi teďka řekl. Že hlavní jsou teda ti mladí a ti staří jsou vedlejší a pomáhají těm mladým. Nebo si jsou rovní?

Asi jsou si vyrovnání a navzájem si prostě pomáhají

A co v počítačové hře? Potkal jsi tam nějaké staré lidi?

Asi ani ne.

A co hraješ za počítačové hry? Ted'ka třeba nejvíc?

Já to hraju tak různě.

A jsou to třeba sportovní hry, nebo nějaké bojovky...

Bojovky. A tam většinou ty starý lidi nejsou ani vyzobrazení.

A v těch počítačových hrách to je podle skutečnosti nebo...

Ne, vůbec!

Takže to, co tam vidíš, by nemohlo vůbec změnit tvůj názor?

Ne, vůbec!

A když koukáš třeba na tom telefonu třeba na YouTube nebo si tam hledáš něco do té školy... Třeba na tom YouTube, to je hodně podle skutečnosti všechno? Nebo jak to je?

Na tom YouTubu taky záleží třeba na tom, od koho to je to video. Třeba nějakým těm lidem úplně nevěřím, ale když mi to přijde jako fakta, že to jsou, tak mi to přijde důvěryhodný.

Takže tam třeba kdyby někdo mluvil o těch starých lidech, tak tam by to mohlo změnit tvůj názor? Kdyby ses koukal na něco, co by ti přišlo jako fakt, ale bylo by to jinak, než ty si myslíš – třeba o těch starých lidech – tak by to dokázalo změnit tvůj názor na ně?

Jo. A třeba i jako i v různých, když si třeba hledám něco do té školy, tak by to taky změnilo můj názor. Třeba když se kouknu, tak vlastně strašně moc lidí, třeba v minulosti, byli třeba starší, ale byli hodněkrát chytřejší třeba než ty mladý.

A ty to jako píšou? Nebo jak to myslíš teďka? Jako že ty informace na internetu píšou tyhle starší lidi?

Je to možný, ale spíš mi to přijde jako že když si hledám na tom internetu nějakou danou osobu, tak tam většinou... tam mi to přijde třeba důvěryhodný, třeba na tý Wikipedii, tam mi to vlastně přijde, že to mají dobře napsaný, i když jsou třeba ty lidi starší.

Takže tam tomu věříš, co tam je napsaný.

Jo. Třeba... Teďka mě nenapadá žádný příklad zrovna. Třeba Leonardo da Vinci byl už jako o něco starší pán, ale přeci jen byl jako moudřej a dokázal spoustu věcí.

Aha, dobře. Takže jako věříš tomu, co tam píšou o něm.

Jo.

A co třeba v tom rádiu. Slyšels tam něco?

Ne.

A co ten Instagram?

Tam jsem taky nic neviděl.

A tam je to jak? Tam jsou ty věci podle skutečnosti? Nebo ne? Nebo jak nad tím přemýšlíš?

No na tom Instagramu, tam těm nějakým věcem jako nevěřím, protože hodněkrát tam lidi prostě dělaj, že tam lidi natočí to video a upraví si ho, takže... Na Instagramu tomu moc nevěřím. Já třeba většinou poznám, jestli je to třeba upravený. Takže když to není upravený, tak tomu věřím.

Aha, takže když ti to přijde pravé, podle skutečnosti, tak tomu věříš. Takže když by tam byl ukázaný nějaký starý člověk nějak a tobě by se to zdálo skutečné, tak tomu věříš a mohlo by to i změnit tvůj názor třeba.

Jo.

Ty jsi říkal, že jsou někdy v tom filmu, pohádkách, hrách, ti starší lidé jako vedlejší role. Stane se někdy i že tam hrají hlavní role?

Může.

A co by pak třeba hrál?

Hmm, může hrát... Tak třeba to bylo zrovna v tom Vzhůru do oblak, tam byl ten děda hlavní role. A bylo to takový, že vlastně jak tam byl ten malý kluk, tak že on vlastně úplně změnil názor toho starýho člověka.

A může to tak být i ve skutečnosti?

Myslím si, že jo.

Takže tomu vlastně věříš, třeba tě to trochu i ovlivnilo v tom, jak vidíš ty staré lidi, co dělají, jací jsou?

Jo.

Nevzpomněl by sis na nějakou reklamu, kterou jsi viděl třeba v televizi a kde byli třeba staří lidé ukázáni?

Ne.

Tak já ti nějakou ukážu a povíš mi, co si o tom myslíš.

(reklama Vodafone - <https://www.youtube.com/watch?v=yvmgKJjj3NA&feature=youtu.be>)

Co si o té reklamě celkově myslíš?

Zase mi tam ty lidi přišli, že tomu mladýmu člověkovu pomáhaj, ale že si to tak nějak dělaj i trošku pro sebe, jako aby se cítili líp. A on jim na začátku moc nevěří, že všechno splní, protože je třeba mladej a myslí si, že třeba ty mladý to splní líp, ale na konci ho prostě jako ty starý překvapěj.

A myslíš, že to tak je i ve skutečnosti.

Jo, může to tak bejt.

Takže to je tak, že mladý lidi si spíš dělají věci sami a myslí si, že je dělají líp a že je ty starý překvapí, když to taky zvládnou?

Jo.

Takže si o nich jako ty mladý lidi myslí, že nejsou tak šikovný? Nebo jak to je?

No, je to možný.

A ty si to o nich myslíš?

Ne. Já si myslim, že to může být takhle, že dokážou nakonec vlastně překvapit, že dokážou něco, co si ani sami nemyslí, že by mohli umět.

A myslíš, že mají mladý i starý stejné schopnosti? Nebo že je mezi tím nějaký rozdíl?

Je to možný. Nějaký lidi si to asi myslí.

A co ty si myslíš celkově?

Celkově asi ne.

No a ještě mi řekni, co to, jak jsou tam ty starý lidi na těch telefonech. Co si o tom myslíš?

No že právě mladý lidi si taky můžou myslet, že ty věci nezvládnou hlavně kvůli tomu, že neovládají ty nový technologie nebo ty nový věci prostě. Ale vlastně tímhle potom jak vidí, že to umí perfektně ovládat, tak je můžou strašně překvapit.

A je to teda takhle i ve skutečnosti, s těmi technologiemi a mladými a starými lidmi?

Asi jo, řekl bych že jo.

(reklama Penny - <https://www.tvspoty.cz/penny-market-o-vanocich-by-nikdo-nemel-byt-sam/>)

Viděl jsi tuhle reklamu?

Jo, jo.

Je tohle starý člověk?

Jo, jo.

A jak to poznáš?

Zase má vrásky, je šedivej, má i nějaký starý oblečení.

A co tam je jako hlavní myšlenka té reklamy?

Noo, vlastně, že se ty starý lidi cítí líp u nějakých lidí než sami.

A jsou často sami ve skutečnosti?

Jsou.

Takže tahle reklama odráží tu skutečnost? Je to jako ve skutečnosti?

Jo.

A co kdyby sis myslel, kdybys byl přesvědčený, že starý lidi nejsou skoro vůbec sami a jsou stále obklopení lidmi a tady by ti najednou ukázali tohleto a ty bys tedy z toho pochopil, že říkají, že jsou sami. Dokázalo by to změnit tvůj názor? Rozumíš mi?

Jo, rozumím. Asi jo.

A bylo by to tak u každé reklamy?

U každé asi ne, ale tahle mi přišla taková jako víc důvěryhodná, že je to takový....

Takže záleží na tom, jestli ty poznáš, že to není pravda. Jestli ti to přijde skutečný, když tam jsou podle tebe fakta, tak tomu věříš a když naopak, tak ne.

Jo.

(ukázka z filmu Stážista –mladý člověk uzná práci starého, po tom, co ho podceňoval)

Viděl jsi to?

Jo.

A co se tady v té ukázce z něho vlastně událo? Vzpomeneš si na to?

Hm. Že zase vlastně starý člověk překvapil toho mladýho a...

A je to tak i ve skutečnosti tedy?

Jo, jo.

A dokázal bys mi ještě popsat, co si mladí lidé o těch starších tedy myslí?

No, že můžou být v nějakých věcech třeba nešikovní... No, jo.

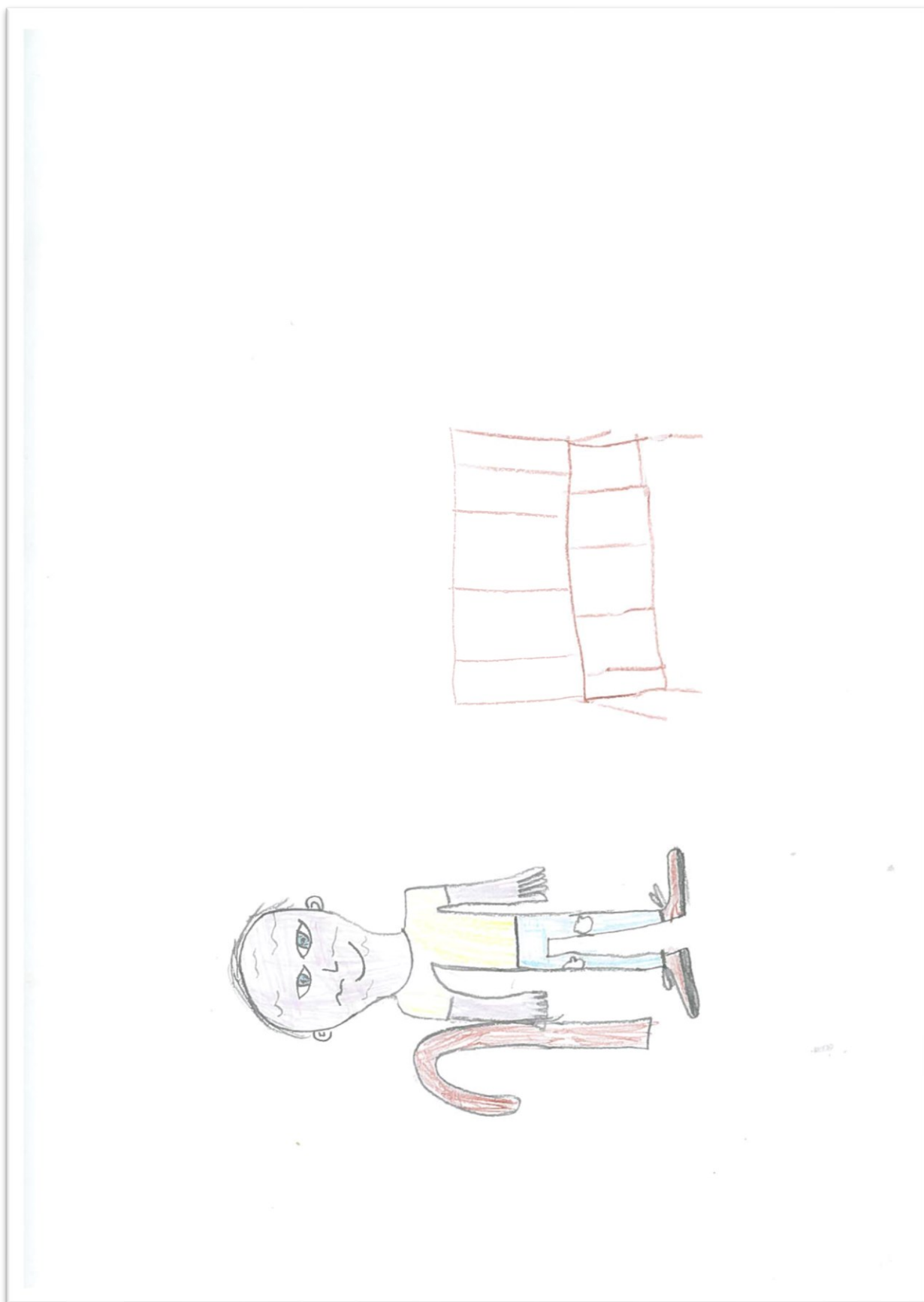
(ukázka z filmu Going in Style 32:00, akční senioři)

Můžou takhle být šťastní a spokojení ti lidé, i když třeba už nemůžou chodit a tak?

Jo, jo. Protože jsou spolu. Když jsou třeba kamarádi už od dětství, tak to tak třeba může být.

Tak jo, to je všechno, tak díky moc.

Příloha č. 8: Kresba starého člověka od Johany (obrázek)

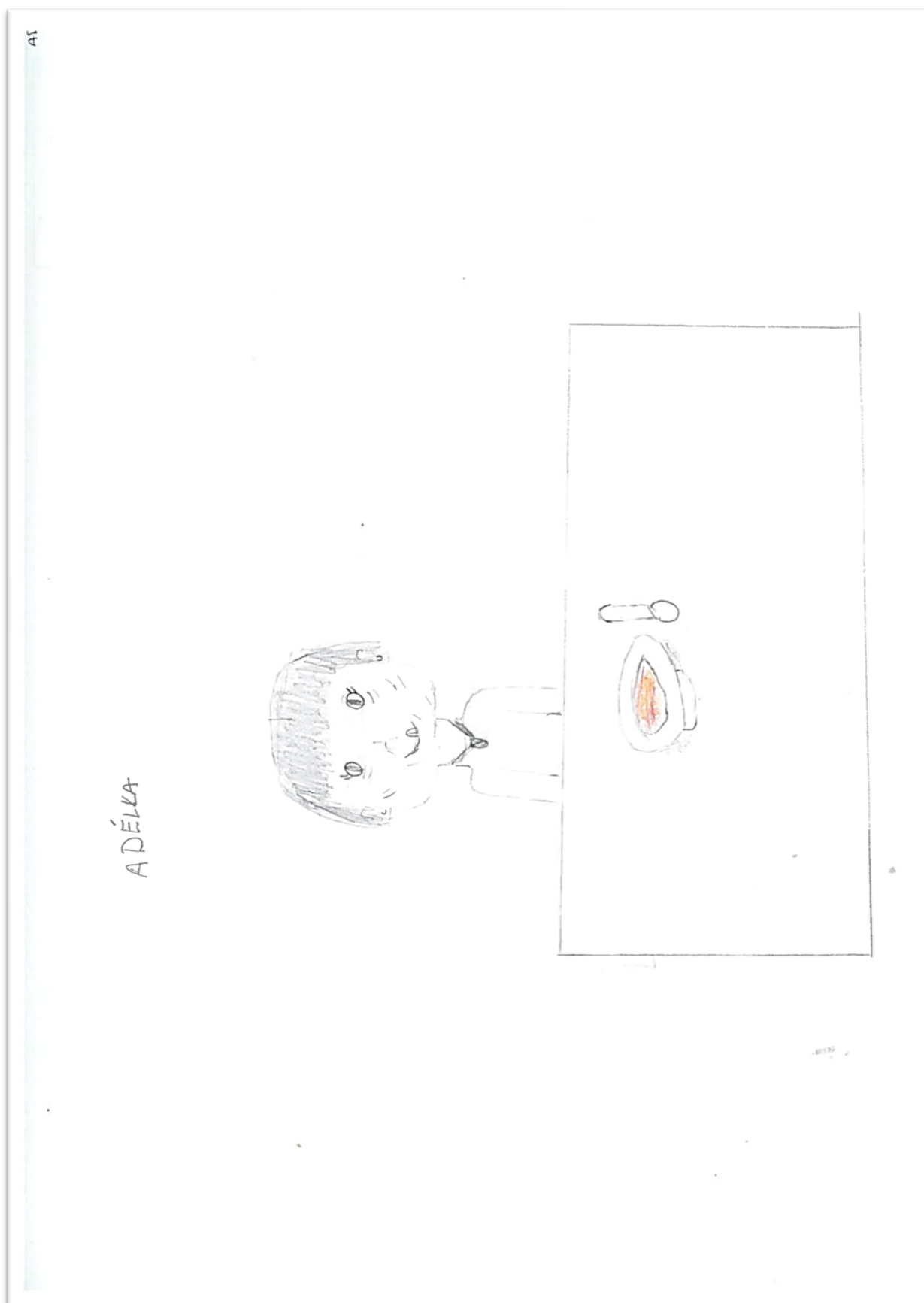
Příloha č. 9: Kresba starého člověka od Sebastiana (obrázek)

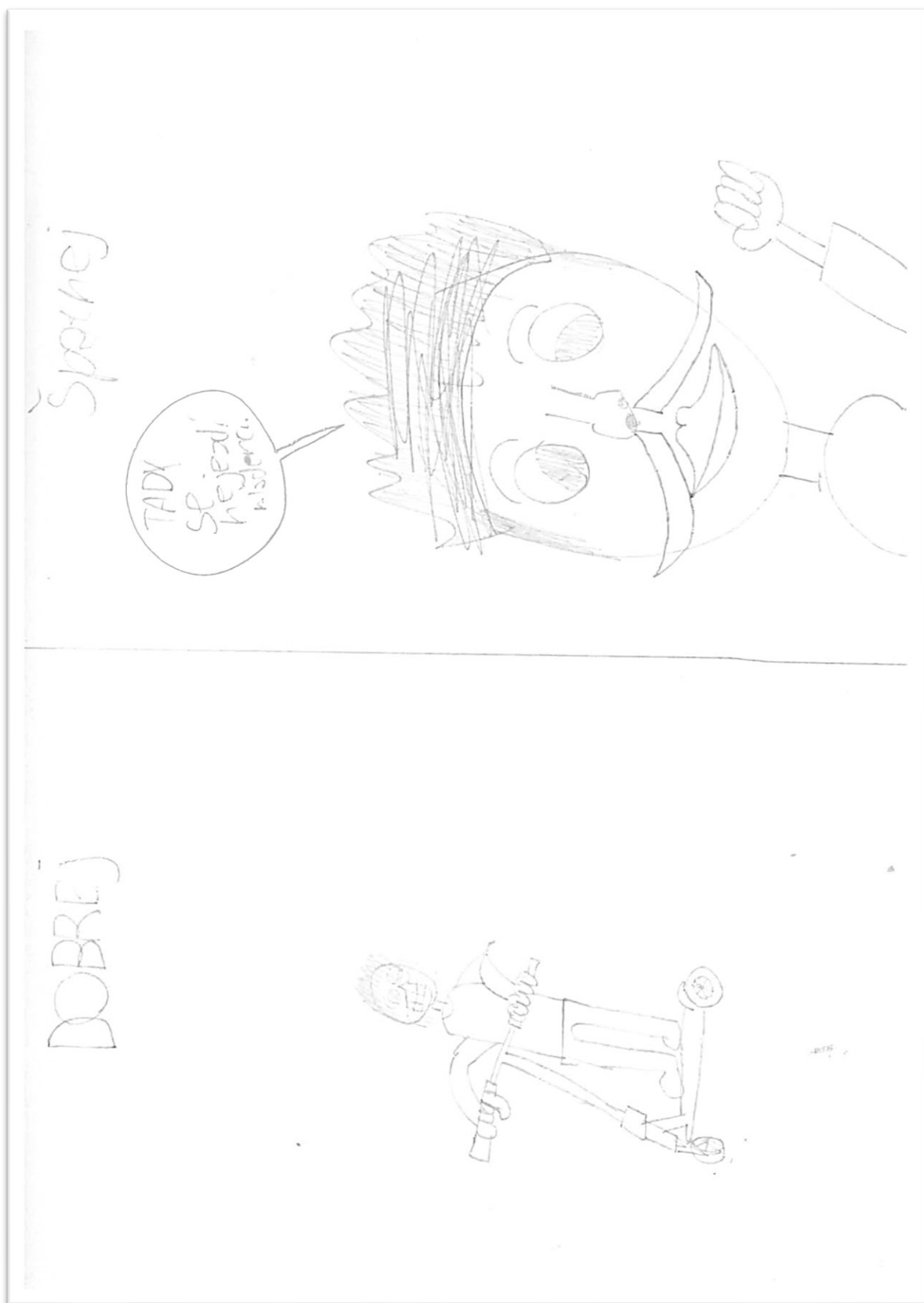
Příloha č. 10: Kresba starého člověka od Mariany (obrázek)

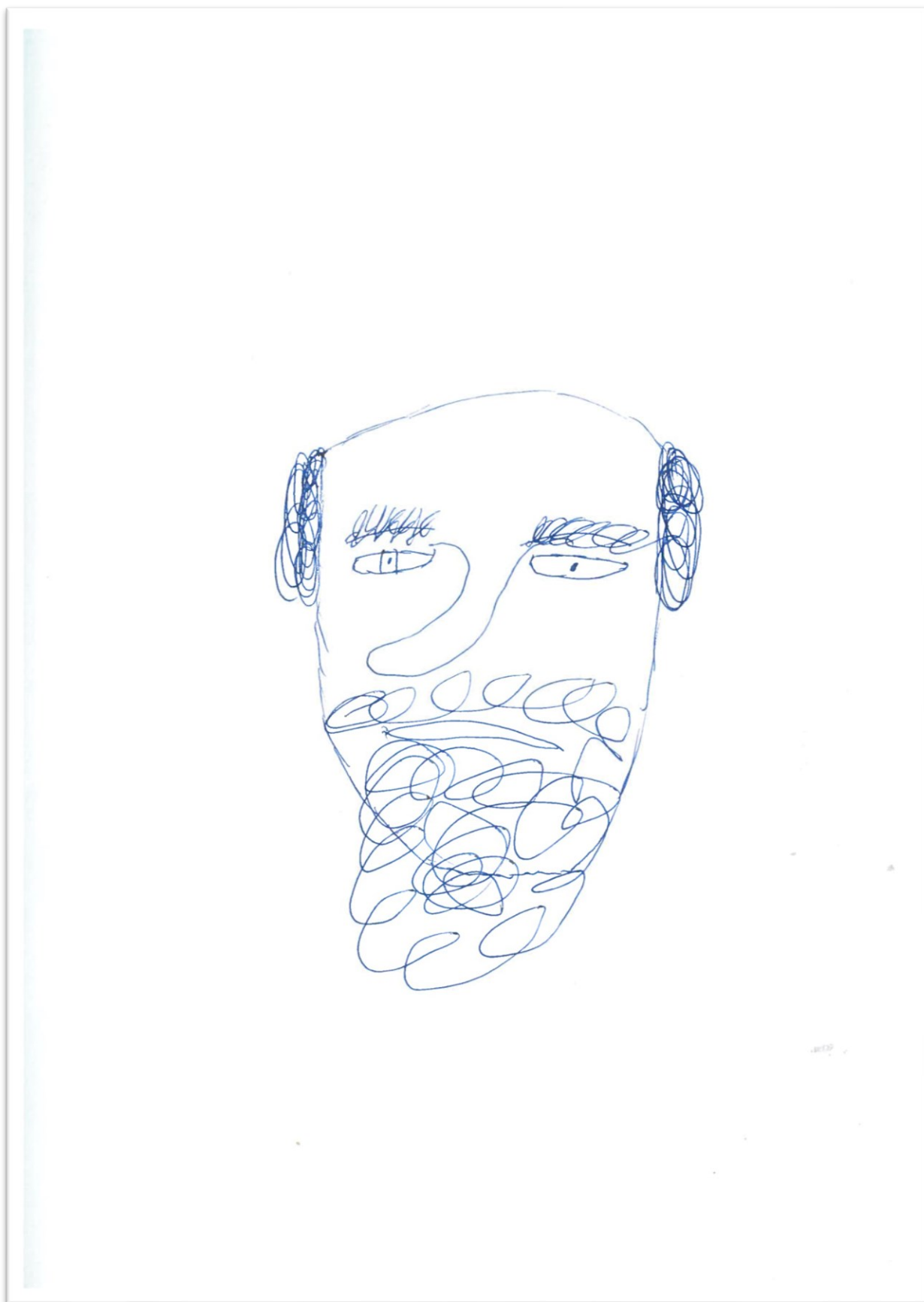
Příloha č. 11: Kresba starého člověka od Evy (obrázek)

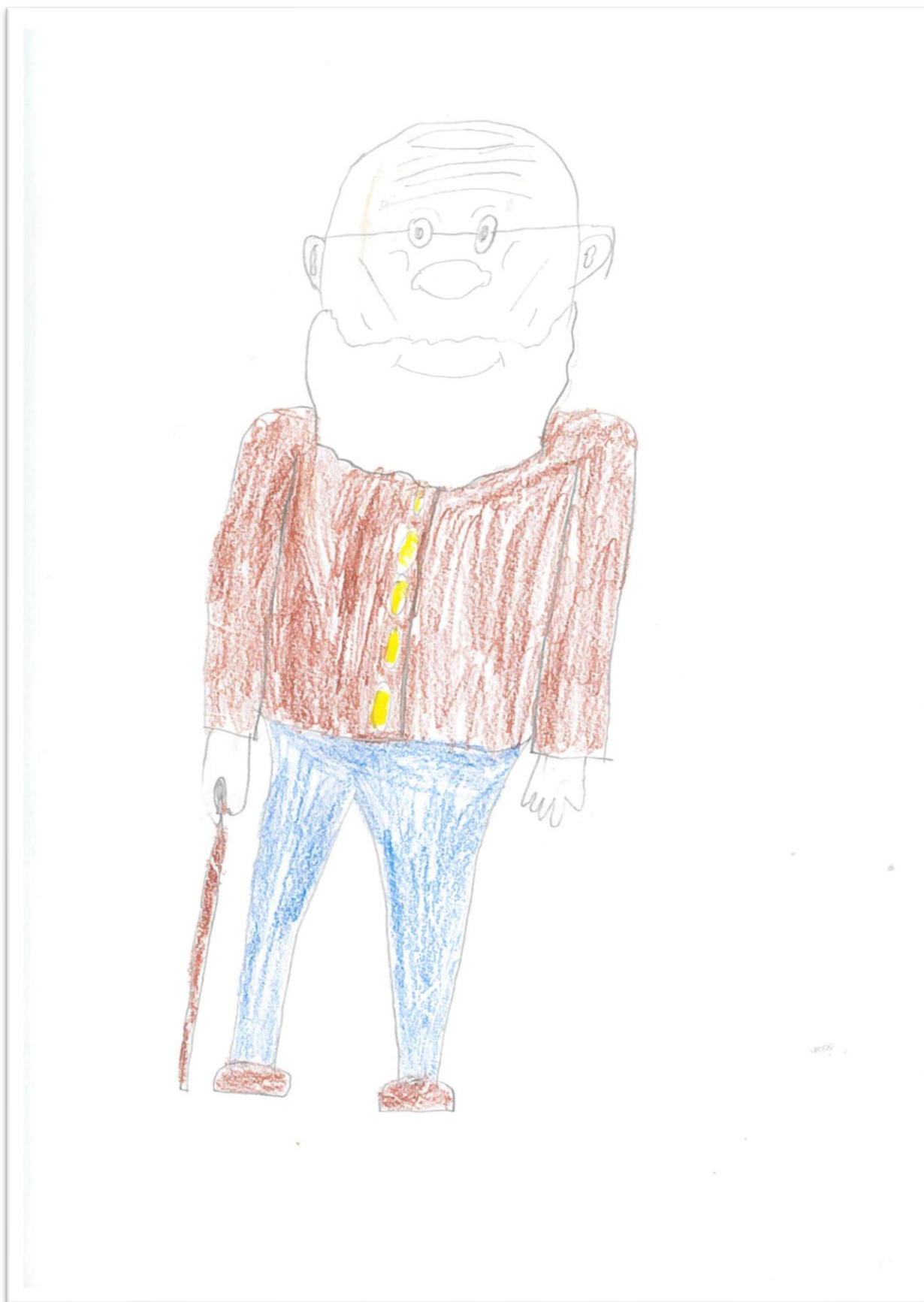
Příloha č. 12: Kresba starého člověka od Davida (obrázek)

Příloha č. 13: Kresba starého člověka od Víta (obrázek)

Příloha č. 14: Kresba starého člověka od Mikuláše (obrázek)

Příloha č. 15: Vzor informovaného souhlasu (textová příloha)

Informovaný souhlas pro zástupce nezletilého účastníka výzkumu

Název výzkumu: Vnímání stáří dětmi v souvislosti s mediálními reprezentacemi (bakalářská práce)

Řešitel výzkumu: Tereza Nikodemová

Kontakt na řešitele: e-mail: tnikodemova@gmail.com, mobil: + 420 776 578 829

Pracoviště: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, obor Komunikační studia

Informace o studii

Práce se zaměřuje na vnímání stáří a seniorů dětmi ve věku 9–11 let v souvislosti s mediálními reprezentacemi. Výzkum probíhá pomocí kvalitativního dotazování, odhadovaná délka rozhovoru je 30–60 min. Účast dítěte ve výzkumu je zcela dobrovolná, souhlas s účastí může být kdykoliv bez udání důvodu odvolán. Rozhovor můžete Vy nebo dítě kdykoliv přerušit či odmítnout odpovědět na položené otázky. Po podpisu tohoto Informovaného souhlasu obdržíte jeden ze dvou jeho stejnopisů podepsaných Vámi a výzkumníkem, který s Vámi šetření provádí. Máte-li jakékoliv doplňující dotazy ohledně této studie, můžete se obrátit na řešitele studie.

Informace o účastníkovi výzkumu:

Jméno a příjmení:

Věk:

Prohlášení

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výše popsaného výzkumu (dále též jen „výzkum“);
- b) dobrovolně souhlasím s účastí svého dítěte v tomto výzkumu;
- c) rozumím tomu, že se já nebo mé dítě můžeme kdykoli rozhodnout v účasti na výzkumu nepokračovat.

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím;
- b) souhlasím s nahráním rozhovoru na diktafon a následným přepsáním do textové podoby za účelem analýzy

Podpis výzkumníka:

Podpis rodiče/zákonného zástupce dítěte:

Datum:

Ústní vysvětlení dítěti podal/a..... dne.....